

Nový libertariánsky manifest

Samuel Edward Konkin III

Koman Publishing, 1983

Venované Chrisovi R. Tameovi, ktorý mi povedal: „Nemusí to byť ideálne, musí to byť napísané!“

Podakovanie patrí predovšetkým týmto ľuďom:

Ludwig Von Mises,
Murray N. Rothbard,
Robert LeFevre,
a ich zdrojom.

Prvý krát vydané v Anarchosamisdar Press, október 1980
Druhý krát vydané v Koman Publishing Co., február 1983
Vytlačené v Morningrise Printing

Obsah:

Úvod

I. Etatizmus: Náš stav

Libertarianizmus vs. donucovanie. Podstata štátu. Zložky libertarianizmu a rôznorodosť hnutia. Štát vracia úder: anti-princípy. Cesty a necesty ku Slobode. Zrada a odozva, akcia nadovšetko.

II. Agorizmus: Náš cieľ

Konzistentnosť cieľov, prostriedkov, cieľov a prostriedkov. Portrét agoristickej spoločnosti. Teória obnovy: reštitúcia majetku, náklady zo straty času a pristihnutia; inherentné výhody. Definícia agorizmu. Odvrátenie námietok.

III. Proti-ekonomika: Naše prostriedky

Mikro aktivita a makro dôsledky. Agoristi: proti-ekonómovia s libertariánskym vedomím. Účel ekonomiky establišmentu. Krok za krokom späť od agorizmu k etatizmu (z teoretických dôvodov). Čierne a šedé trhy: nevedomá agora. „Tretí“, „Druhý“, a „Prvý“ status svetovej proti-ekonomiky a najväčšie príklady. Protiekonomika vo všetkých oblastiach obchodu dokonca aj v severnej Amerike, niektoré výlučne proti-ekonomické. Univerzálnosť Proti-ekonomiky a jej dôvody. Obmedzenie protiekonomiky a dôvody. Úloha intelektuálov a establišmentských médií. Zlyhanie alternatívnych kultúr a kľúč k úspechu. Kroky od etatizmu k agorizmu a riziko ochrany trhu. Fundamentálny princíp proti-ekonomiky. Dôvod nevyhnutného rastu agoristickej proti-ekonomickej časti spoločnosti.

IV. Revolúcia: Naša stratégia

Vlastné uvedomenie si proti-ekonomiky je dostatočné, no niektorí chcú robiť viac – bojovať alebo podporovať zápas. Bojovnosť bez stratégie nestačí. Fázy rastu agorizmu rozhodujú o vhodnej stratégii. Vždy vhodné taktiky. Nová libertariánska aliancia ako združenie sprostredkujúce slobodu. Libertariánske presvedčenie je zábranou taktiky nového libertariána. Fáza 0: Agoristická spoločnosť s nulovou hustotou. Zvyšovať povedomie. Fáza 1: Agoristická spoločnosť s nízkou hustotou. Združovanie sa radikálov a Libertariánska Ľavica. Fáza 2: Stredná hustota, malý zhluk agoristickej spoločnosti. Štát vracia úder, ale obmedzuje ho spoločnosť infikovaná agorizmom. NLA sa objavuje, keď prichádza jej čas. Urýchľovanie revolučných podmienok. Fáza 3: Vysoká hustota, veľká koncentrácia agoristickej spoločnosti. Trvalá kríza etatizmu. Požiadavka na rozdrvenie proti-ekonomiky rastie so slabnúcou schopnosťou konania. Antiprincípy sú najväčšou hrozbou. Posledný útok štátu: Revolúcia. Stratégia zahŕňa vyčkávaciu taktiku a kontrarozviedku. Správna definícia (násilnej) revolúcie. Fáza 4: Agoristická spoločnosť s nečistotami etatizmu. Zrútenie štátu a súčasné rozpustenie NLA. Domov!

V. Akcia: Naša taktika

Niektoré z taktík. Taktiku treba nájsť a aplikovať v kontexte. Aktivista = podnikateľ. Kde nie sme (potom). Príležitosť zo zrútenia etatickej ľavice. Príležitosť z predčasného výpredaja

strany. Závěrečná výzva. Prípitok nových libertariánov a vzletný záver: Agora, Anarchia, Akcia!

Chvála Nového libertariánskeho manifestu:

„Konkinove diela majú byť vítané. Pretože potrebujeme oveľa viac polycentrizmu v hnutí. Pretože otriasa partyarchistami, ktorí majú sklón upadať do bezstarostnej neodôvodnenej samolúbosti. A najmä preto, že dbá hlboko o slobodu a má dar výstižne popísať realitu. To sú vlastnosti, ktoré, ako sa zdá, v libertariánskom hnutí vychádzajú z módy.“

Murray N. Rothbard, Ph.D.

„Som nadšený, že vidím Konkinov Manifest a môžem mu zatlieskať pre jeho postoj rešpektujúci konzistentnosť, cieľ a metódu... Verím, že bude mať a zaslúži si mať presvedčivý vplyv na členov „starej“ ľavice.“

Robert LeFevre

Predslov k prvému vydaniu

Základná podoba nového Libertarianizmu vznikla počas môjho sporu s Libertariánskou stranou (LP) v období jej vytvárania v roku 1973. Proti-ekonomika bola prvý krát predložená verejnosti na Free Enterprise fóre v Los Angeles vo februári 1974. Nový libertarianizmus bol odvtedy propagovaný v rámci, aj mimo, libertariánskeho hnutia a jeho časopisov, najmä v New Libertarian.

A čo je dôležitejšie, v ňom predpísaný aktivizmus (najmä proti-ekonomika) autor a jeho najbližší spojenci praktizovali od roku 1975. Vzniklo a reformovalo sa niekoľko „anarchomestečiek“ nových libertariánov.

No nechceli by ste si prečítať manifest, ktorý bol realizovaný ešte pred jeho verejným propagovaním? Ja som chcel.

A spravil som to.

Samuel Edward Konkin III, október 1980

Predslov k druhému vydaniu

Agoristická kniha by mala byť tvrdo súdená voľným trhom. Prvé vydanie Nového libertariánskeho manifestu sa vypredalo a druhé, prevzaté entuziastickým podnikateľom snažiacim sa svojou ideológiou o zisk, práve čítate. Na moje príjemné prekvapenie, trh rozhodol o tom, že NLM je najúspešnejšou z mojich mnohých publikácií.

Vo svete myšlienok sú dva roky dosť krátky čas. Napriek tomu útoky na NLM začali v publikáciách stredo-l'avicových libertariánov a jeden takýto študentský žurnál vyčítal svojim „zblúdilým“ priaznivcom prejavy náklonnosti „tomu cvokovi Konkinovi“ len minulý mesiac. Eseje a články o proti-ekonomike a agorizme sa čoraz viac objavujú v neľavicových (alebo zatiaľ nie agoristických) libertariánskych publikáciách.

Naozaj povzbudivým znakom je početný nárast podnikateľov proti-ekonómov v južnej Kalifornii (a pár je ich roztrúsených po severnej Amerike a dokonca v Európe), ktorí prijímajú a distribuujú NLM. V čase medzi týmito dvomi vydaniami hustne v tichosti agoristický „priemyselný park“ v Orange County.

Toto pokračujúce uspokojenie nie je neopodstatnenou radosťou. Inšpirovalo autora v pokračovaní dialógu v dvoch vydaniach teoretického časopisu, ktorý vznikol na základe NLM, pojednaní o proti-ekonomike (viď poznámku pod čiarou 3, kapitola III) a k pripravovaniu teoretického magnum opus, akým bol pre Komunistický manifest Das Kapital, bezpochýb nazvaného Agorizmus.

Pokiaľ ide o pokračovanie uskutočňovania toho čo hlásam a ďalšie rozširovanie praktizovania, mohol by som pridať ku koncu prvého predslovu...

A stále to robím.

Samuel Edward Konkin III, február 1983

Etatizmus: Náš stav

Sme utláčaní našimi blížnymi. No tento stav takým nemusí byť, pretože sú schopní vybrať si inak. Útlak je nemorálny, neúčinný a nepotrebný pre ľudský život a jeho naplnenie. Tí, ktorí si želajú byť pasívni, zatiaľ čo ich susedia okrádajú, sa slobodne pre to môžu rozhodnúť; tento manifest je pre tých, ktorí si vybrali inak: bojovať proti tomu.

Aby človek mohol bojovať s donucovaním, najskôr ho musí pochopiť. Čo je dôležitejšie, musí porozumieť za čo a proti čomu bojuje. Slepá reakcia smeruje do všetkých strán, zdroju útlaku sa vyhne a rozptýli príležitosť; presadzovanie spoločného cieľa koncentruje odporcov a umožňuje formovanie súvislej stratégie a taktiky.

S rozptýleným násilím si najlepšie poradí lokálna, okamžitá sebaobrana. Avšak na trhu môžu vzniknúť aj väčšie firmy, zaoberajúce sa ochranou a reštitúciou, ktoré sa s náhodnými hrozbami násilia dokážu vysporiadať len zakorenením mysticismu a falošných predstáv hlboko v mysliach obetí. To vyžaduje zásadnú stratégiu a kataklizmatický moment historickej jedinečnosti: revolúciu.

Taká inštitúcia násilia, centralizujúca amorálnosť, riadiaca krádež a vraždu a koordinujúca utláčanie v rozsahu nepredstaviteľnom pre náhodnú kriminalitu, existuje. Je to Mafía mafii, Gang gangov, Spiklenectvo spiklenectiev. Zavraždila viac ľudí v nedávnych pár rokoch ako zomrelo predtým; ukradla v nedávnych pár rokoch viac ako bolo dovtedy vyprodukovaného bohatstva; pre svoje prežitie oklamala viac hláv v ostatných rokoch ako predstavovala celá historická iracionalita dovtedy. Náš nepriateľ, Štát. (2)

Len v samotnom 20. storočí zabila vojna viac ľudí ako v celej predchádzajúcej histórii; dane a inflácia obrali ľudí o majetok väčší, aký sa dovtedy vyprodukoval; a politické lži, propaganda a predovšetkým „vzdelávanie“ domotali viac hláv ako všetky povery predtým. Napriek tomuto dobre premyslenému zatemňovaniu si závit rozumu vytvoril vlákna odporu, ktoré vtkáva do šibeničnej slučky štátu: Libertarianizmus.

Kde štát rozdeľuje a poráža svoju opozíciu, tam libertarianizmus spája a oslobodzuje. Kde štát zahmlieva, tam libertarianizmus objasňuje. Kde štát utajuje, libertarianizmus odkrýva. Kde štát odpúšťa, libertarianizmus obviňuje. Celá filozofia libertarianizmu je založená na jednoduchom predpoklade: iniciácia násilia alebo jeho hrozba (donucovanie) je zlá (amorálna, diabolská, nesprávna, maximálne nepraktická, atď.) a nie je dovolená. Všetko ostatné dovolené je. (3)

Libertarianizmus, dovedený do tohto bodu, objavil problém a definoval riešenie: Štát vs. Trh. Trh je vlastne súčtom všetkých dobrovoľných ľudských konaní. (4) Ak človek koná nenútené, je súčasťou trhu. Tak sa ekonómia stala súčasťou libertarianizmu.

Libertarianizmus skúmal podstatu človeka, aby objasnil jeho práva odvodené z nedonucovania. Okamžite z toho vyplynulo, že človek (žena, dieťa, Mart'an, atď.) má absolútne právo na svoj život a majetok – a nikto iný. Tak sa objektívna filozofia stala súčasťou libertarianizmu.

Libertarianizmus sa pýtal, prečo nie je spoločnosť teraz libertariánska a zistil, že štát, jeho vládnuca trieda, jeho zastieranie a hrdinskí historici sa snažia zakrývať pravdu. Tak sa revizionistická história stala súčasťou libertarianizmu.

Libertariáni, hľadajúci cestu oslobodenia od štátneho obmedzovania a samoväzenia, si osvojili psychológiu, a najmä tú, ktorú rozvinul Thomas Szasz ako proti-psychológiu.

Pre vyjadrenie hororového potenciálu štátu a extrapoláciu mnohých možností slobody, objavil libertarianizmus už existujúci umelecký žáner science-fiction.

Politickú, ekonomickú, filozofickú, psychologickú, historickú a umeleckú sféru videli prívrženci slobody ako celok, spájali sa v odpore s inými ako sa ich uvedomenie prebúdzalo. Tak sa libertariáni stali hnutím. Libertariánske hnutie sa rozhládlo dookola a zbadalo výzvu: všade bol náš nepriateľ, štát. Od oceánskych hĺbok, cez púštne základne, až po povrch mesiaca. Na každej pevnine, v každom človeku, kmeni, národe a v mysli jednotlivca. Niektorí hľadali okamžité spojenectvo s inými odporcami mocenskej elity, aby mohli zvrhnúť súčasných vládcov v štáte. (5) Niektorí vyhľadávali bezprostrednú konfrontáciu so zástupcami štátu. (6) Iní presadzovali spoluprácu s ľuďmi pri moci, ktorí ponúkali menej donucovania výmenou za hlasy vo voľbách. (7) A niektorí sa pustili do dlhodobej osvety ľudstva, aby budovali a rozvíjali hnutie. (8) Libertariánska aliancia aktivistov kvitla všade. (9)

Najvyššie štátne kruhy sa nehodlali vzdať svojho lupu a vrátiť majetok obetiam pri prvom náznaku odporu. Prvý protiútok pochádzal z anti-princípov už zasadených skorumpovanou intelektuálnou kastou: Porazenectvo, ustupovanie, minarchia, kolaborantstvo, gradualizmus, monocentrizmus a reformátorstvo – vrátane prijatia postu v štátnom úrade v záujme „zlepšenia“ etatizmu! Týmto všetkými anti-princípmi (úchytkami, bludmi, sebazničujúcimi protichodnými presvedčeniami, atď.) sa budem zaoberať neskôr. Najhorším zo všetkých je partyarchia, anti-koncept presadzovania libertariánskych cieľov prostredníctvom etatistických prostriedkov, najmä politických strán.

„Libertariánska“ strana predstavovala druhý protiútok štátu, rozpútaný proti neskúseným libertariánom. Najskôr ako absurdný oxymoron (10), potom ako útočiace vojsko. (11) Tretím protiútokom bol pokus jedného z desiatich najbohatších kapitalistov USA kúpiť si najväčšie libertariánske inštitúcie, nielen stranu, a viesť hnutie rovnako ako iní plutokrati vedú všetky ostatné politické strany v kapitalistických štátoch. (12)

Miera úspechu, ktorú tieto etatistické protiútoky zaznamenali v korumpovaní libertarianizmu, viedla k rozštiepeniu „ľavého krídla“ hnutia a k zúfalému paralyzovaniu ostatných.

Sklamaní rastúcim rozčarovaním z „libertarianizmu“ snažili sa hľadať odpovede na nový problém: štát vo vnútri, ako aj štát zvonka. Ako sa môžeme vyhnúť zneužívaniu štátu a jeho mocenskej elity? Teda, ako sa vyhneme odchýlkam z cesty slobody, ak vieme, že týchto ciest existuje viac? Trh ponúka mnoho ciest k produkcii a spotrebe výrobku a žiadna nie je dokonale predpovedateľná. Takže ak nám aj niekto povie, ako sa dostať odtiaľto (etatizmus) tam (sloboda), ako zistíme, že je to tá najlepšia cesta?

Niektorí už prehľbujú staré stratégie dávno mŕtvych hnutí s inými cieľmi. Ponúkajú naozaj nové cesty – naspäť ku štátu. (13)

Zrada, neúmyselná alebo plánovaná, pokračuje. Nemusí.

Zatiaľ čo nikto nevie predpovedať následnosť krokov spoľahlivo vedúcich k slobodnej spoločnosti pre jednotlivcov so slobodnou vôľou, jedným švihom možno vylúčiť všetkých, ktorí nebudú podporovať slobodu. Aplikovanie princípov trhu neobľomne načrtne terén, ktorým sa uberať. Určite neexistuje žiadna jednosmerka, jeden priamočiary graf ku slobode. Ale existuje množina grafov, priestor vyplnený čiarami, ktoré dovedú libertariána k jeho cieľu slobodnej spoločnosti a tento priestor možno opísať.

Akonáhle je cieľ daný a cesty sú objavené, ostáva len akcia jednotlivca ísť odtiaľto tam.

Tento manifest volá nadovšetko po takejto akcii. (14)

Vysvetlivky:

---

(1) Za tento pohľad vďačím Robertovi LeFevrovi, hoci sme dospeli k rozdielnym záverom.

(2) Ďakujem Albertovi J. Nockovi za tento výraz.

- (3) Moderný libertarianizmus najlepšie objasňuje Murray Rothbard v knihe „For A New Liberty“. Odporučiť hoci aj najlepšie dielo o libertarianizme je to isté, ako odporučiť jednu pieseň pri objasňovaní hudby vo všetkých jej podobách.
- (4) Ďakujem Vám, Ludwig Von Mises.
- (5) Radical Libertarian Alliance, 1968 – 71
- (6) Študentské libertariánske akčné hnutie, 1968 – 72, neskôr nakrátko vzkriesené ako proto-HLL
- (7) Občania pre preorganizovanú republiku, 1972, vytvorené z členov RLA sklamaných z revolúcie.
- (8) Spoločnosť pre individuálnu slobodu 1969- . Taktiež Rampart College (už zaniknutá), Foundation for Economic Education and Free Enterprise Institute, všetci ktorí boli v hnutí pred explóziou libertariánskej populácie v roku 1969.
- (9) A čo je najdôležitejšie, California Libertarian Alliance, 1969-73. Názov sa stále uchováva pre sponzorovanie konferencií a vo Veľkej Británii.
- (10) Prvú „libertariánsku“ stranu založil Gabriel Aguilar a Ed Butler v Kalifornii v roku 1970 ako prázdnu schránku pre získanie prístupu do médií. (Galambosista Aguilar bol spoľahlivo protipolitický). Dokonca aj Nolanovu „LP“ v prvom roku existencie zosmiešňovali a opovrhovali ňou takí ako Murray Rothbard.
- (11) „Libertariánsku“ stranu prvý krát založili v decembri 1971 v Colorade David a Susan Nolanovci, neskôr bola zorganizovaná aj na národnej úrovni a John Hospers a Toni Nathan kandidovali na prezidenta, respektíve viceprezidenta v roku 1972. D. Nolan bol členom YAF (Young Americans For Freedom) v Massachusetts, s YAF sa rozišiel v roku 1967 a chýbal pri vrchole aktivity v St. Louis v roku 1969. Ostal konzervatívcom a minarchistom až do času prvého vydania tejto knihy. Hoci Nolanovci boli dosť nevinní a iné prvotné organizácie a kandidáti často tiež, diskusia o „otázke strany“ začala okamžite. New Libertarian Notes zaútočil na koncept LP na jar 1972 a spustil debatu medzi Nolanom a Konkinom tesne pred voľbami (NLN 15).
Do prezidentskej kampane v roku 1980 sa Nolanovci rozišli s lídrom LP Edom Cranom a jeho kandidátom Edom Clarkom, ktorí viedli intenzívnu, štedro financovanú, tradične hlasy naháňajúcu a platformu okliešťujúcu kampaň.
- (12) Charles G. Koch, ropný miliardár z Wichity, prostredníctvom jeho príbuzných, nadácií, inštitútov a centier kúpil alebo založil a „odkúpil“ v rokoch 1976 – 1979 nasledovné: Libertarian Forum Murrayho Rothbarda, Libertarian Review (od Roberta Kepharta) editované Roy A. Childsom, Students for a Libertarian Society (SLS) vedené Miltonom Muellerom, Center for Libertarian Studies (naklonené Rothbardovi) Joea Pedena, Inquiry editované Williamsonom Eversom, Cato Institute, rôzne Kochove fondy, nadácie a inštitúty. Označený ako „Kochtopus“ v New Libertarian 1 (február 1978) na neho prvý krát v tlači zaútočila Edith Efron v konzervatívno-libertariánskom časopise Reason, spolu s obvineniami z „anarchistickej“ konšpirácie. Hnutie libertariánskej ľavice sa dištancovalo od anti-anarchistického blúznenia Efronovej a rýchlo ju podporilo v kľúčovom odhalení rastu monocentrizmu v hnutí. Kochtopus prevzal riadenie National Libertarian Party v roku 1979 na sneme v Los Angeles. Charlesov brat, David Koch, si otvorene kúpil viceprezidentskú nomináciu za 500-tisíc dolárov.
- (13) Murray Rothbard sa rozišiel s Kochtopusom hneď po sneme strany v roku 1979 a väčšina jeho blízkych spojencov, ako napríklad Williamson Evers z Inquiry, bola vylúčená. Koch prestal financovať CLS. Libertarian Forum začalo na Kocha útočiť. Rothbard a mladý Justin Raimondo založili novú „radikálnu“ platformu LP

(prvú v rokoch 1972 – 74 viedli zakladatelia NLA z dôvodu náborovej taktiky a s cieľom zničiť stranu zvnútra.)

Hoci bol Rothbard motivovaný spýtať sa, či „má Sam Konkin pravdu?“ vo svojom prejave pri večeri RC v júli 1980 v Orange County, stratégiou RC bolo reformovať LP použitím taktiky novej ľavice a neo-marxistov.

- (14) Dúfam, že nasledovné vydania vypustia túto poznámku, no v súčasnom historickom kontexte je dôležité poukázať na to, že libertarianizmus nie je výslovne určený pre „najrozvinutejších“ alebo najosvietenejších ľudí v severnej Amerike, možno zosobnených v mladom, bielom, sčítanom počítačovom konzultantovi, jeho zrovnoprávnenej partnerke (a jednom až dvoch deťoch).

Len najslobodnejší trh môže zachrániť „druhý“ a „tretí svet“ pred devastujúcou chudobou a samodeštruktívnymi poverami. Nedobrovoľné pokusy o podstatné zvýšenie úrovne produkcie a súvisiace kultúrne porozumenie spôsobujú odpor a úpadok, napríklad Irán a Afganistan. Štát väčšinou vstupuje do dobre premyslenej represie zlepšenia seba samého.

Skoro slobodné trhy, ako napríklad prístavy v Hong Kongu, Singapúre a Šanghaji, pritiahli množstvo vysoko motivovaných podnikateľov, ktorí chceli dosiahnuť vyšší spoločenský a ekonomický status. Neuveriteľne vysoko rozvinutý čierny trh v Barme (Myanmar) už ovládol celú ekonomiku a potrebuje len libertariánske uvedomenie, aby sa zbavil Ne Wina a armády a urýchlením obchodu zničil chudobu takmer zo dňa na deň.

Podobné možno pozorovať na rozvinutých čiernych trhoch a tolerovaných poloslobodných trhoch „druhého sveta“ v krajinách okupovaných Sovietskym zväzom ako Arménsko, Gruzínsko a ruskej proti-ekonomike.

- (15) Poznámka k druhému vydaniu: Vyššie uvedená poznámka je, žiaľ, stále potrebná.

Agorizmus: Náš cieľ

Základným princípom, ktorý vedie libertariána z etatizmu k jeho slobodnej spoločnosti, je rovnaký ako ten, ktorým zakladatelia libertarianizmu objavili samotnú teóriu. Tým princípom je konzistentnosť. Konzistentné aplikovanie teórie libertarianizmu v každom čine každého jednotlivého libertariána tak vytvára libertariánsku spoločnosť.

Mnohí myslitelia deklarovali potrebu konzistentnosti prostriedkov s cieľmi a nie všetci boli libertariánmi. Ironicky, mnoho etatistov vyhlasovalo nekonzistentnosť medzi chválihodnými cieľmi a zavrhnutiahodnými prostriedkami, no keď sa ich skutočné ciele väčšej moci a útlaku pochopia, ich prostriedky sa javia úplne konzistentnými. Zamlžovať potrebu konzistentnosti cieľov a prostriedkov je súčasťou etatickej tajupnosti. Preto najdôležitejšou aktivitou libertariánskeho teoretika je odhaľovať tieto rozpornosti. Mnohí teoretici tak obdivuhodne učinili. Ale opísať konzistentné prostriedky a ciele libertarianizmu sme sa pokúšali a väčšinou sa to nepodarilo. (1)

Či je, alebo nie je tento manifest správny, možno určiť tým istým princípom. Ak chýba konzistentnosť, potom všetko v ňom stráca zmysel. Vlastne jazyk potom predstavuje len blábolenie a život je podvodom. Toto nemôže byť príliš zdôrazňované. Ak by sa objavila nekonzistentnosť na týchto stránkach, potom konzistentné preformulovanie je Novým libertarianizmom, nie nájdená chyba. Nový libertarianizmus (agorizmus) nie je možné diskreditovať bez spochybnenia slobody alebo skutočnosti (prípadne oboch), zdiskreditovať možno len nesprávnu formuláciu.

Začnime zameraním sa na náš cieľ. Ako vyzerá slobodná spoločnosť, alebo aspoň tak slobodná spoločnosť akú dúfame, že dosiahneme so súčasným pochopením? (2) Nepochybne najľahodnejšou spoločnosťou dosiaľ predstavenou je tá od Roberta LeFevra. Všetky vzťahy medzi ľuďmi sú dobrovoľnou výmenou – slobodným trhom. Nikto nepoškodí druhého alebo sa voči nemu nepreviní nejakým spôsobom.

Samozrejme, bolo by treba odstrániť z povedomia jednotlivcov oveľa viac ako etatizmus, aby jeho spoločnosť mohla existovať. Najškodlivejšie zo všetkého tejto dokonale slobodnej spoločnosti je jej nedostatočný mechanizmus nápravy. (3) To všetko, čo treba, je hĺstka vykonávateľov donucovania, ktorí využívajú svoju neoprávnenú korisť v dostatočnom množstve spoločencstiev, ktoré ich živia – a sloboda je mŕtva. Ak by aj všetci žili slobodne, jedno „zahryznutie do jablka“, jeden atavista, čítajúci starú históriu alebo sám znovuobjavujúci diabla, dokonalú spoločnosť „zneslobodní“.

Druhá najlepšia vec po slobodnej spoločnosti je libertariánska spoločnosť. Večná ostražitosť je cena za slobodu (Thomas Jefferson) a je možné mať menší počet jednotlivcov na trhu, pripravených brániť sa voči sporadickej agresii. Alebo väčšie množstvo ľudí si môže udržať dostatočné vedomosti a schopnosť používať tieto vedomosti základnej seba-obrany na odrážanie náhodných útokov (donucovateľ nikdy nevie, kto je skúsenejší pri obrane) a obmedziť výnosnosť systematickej iniciácie násilia.

Aj tak tu ostávajú dva nadmieru ťažké problémy pre tento systém „anarchie so spontánnou obranou.“ Prvým je problém obrany tých, ktorí sú zjavne bezbranní. To možno rozvinutými technológiami zredukovať na ľudí, ktorí sú tetraplegickými blbmi (za predpokladu, že to nevyriešia adekvátne technológie) a veľmi malé deti, aj tak vyžadujúce neustálu pozornosť. Potom sú tu takí, ktorí sú krátky čas bezbranní a ešte zriedkavejšie prípady tých, ktorí sú premohnutí iniciátormi násilia, testujúcich si svoje zručnosti proti zrejme slabšiemu súperovi.

(Posledný prípad je najzriedkavejší jednoducho z dôvodu, že prináša vysoké riziko a nízky materiálny výnos z investície)

Tí, ktorí nemusia a nemali by byť chránení, si tak vedome vybrali: pacifisti. LeFevre a jeho stúpenci sa nikdy nemusia obávať, že nejaký libertarián ich bude brániť spôsobom, ktorý oni považujú za odporný. (Možno by mohli nosiť odznaky s holubicou pre rýchle rozpoznanie?) Oveľa dôležitejšie je, čo robiť s iniciátorom násilia po obrane. Na myseľ rýchlo prichádza prípad, v ktorom je majetok človeka úspešne narušený a on nie je prítomný a nemôže sa brániť. A nakoniec, hoci ide o špeciálny prípad vyššie uvedeného, je tu možnosť podvodu a iných foriem nedodržania zmluvy. (4)

Takéto prípady môžu byť urovnané primitívnou „prestrelkou“ alebo spoločensky – to znamená zásahom tretej strany, ktorá nekoná v záujme s ani jednou zo strán v spore. Tento prípad predstavuje elementárny problém spoločnosti. (5)

Každý pokus nanútiť riešenie proti želaniam oboch strán porušuje libertariánsky princíp. „Rozstrel“ nepredstavujúci žiadne riziko pre tretie strany je prijateľný, no sotva ziskový alebo účinný, či dokonca civilizovaný (esteticky pôvabný), s výnimkou pár okultistov.

Riešenie teda vyžaduje sudcu, „pocitvého svedka“ alebo rozhodcu. Keď raz rozhodca v spore alebo posudzovateľ agresie vyniesol rozsudok a oznámil rozhodnutie, môže byť požadované jeho vynútenie. (Mimochodom, pacifisti si môžu zvoliť arbitráž bez vynútenia).

Nasledujúci trhový systém navrhol Rothbard, Linda a Morris Tannehillovci a iní. Nemusí byť definitívny a môže sa vylepšovať pokrokmi v teórii a technológii (čo spravil aj tento autor). V tejto fáze histórie sa zdá byť optimálnym, a tu je prezentovaný ako počiatočný pracovný model.

Predovšetkým, vždy vynechávajú ľudí, ktorí sa rozhodnú neparticipovať, človek sa poisť pred násilím a rozkrádaním. Človek môže dokonca priradiť svojmu životu hodnotu v prípade vraždy (alebo neúmyselného zabitia), ktorá môže mať rozsah od vzatia života iniciátora násilia, cez odobratie nahraditeľných orgánov (ak to technológia umožní) pre uzdravenie, až po platbu nadácii pokračujúcej v celoživotnom diele obete. Dôležité je, že obeť priraduje hodnotu jej životu, telu a majetku pred nešťastím. (Vymeniteľné tovary môžu byť nahradené jednoducho prostredníctvom trhovej sadzby. Vid' nižšie.)

Osoba „A“ zistí, že jej chýba majetok a nahlási to poisťovacej spoločnosti IA. IA buď cez inú divíziu, alebo samostatnú detektívnu agentúru (D) skutok vyšetruje. IA ihneď poskytne A náhradu za predmet, aby sa strata z využívania statku minimalizovala. (6) D sa nemusí podariť nájsť chýbajúci majetok. V takom prípade je strata pokrytá z poistného zaplateného IA. Dobré si všimnite, že IA je silno motivovaná maximalizovať znovuzískanie ukradnutých alebo stratených statkov, aby zachovala nízke a konkurenčné poistné. (Niektorí by mohli dostať záchvat hnevu kvôli značnému nedostatku takejto motivácie pri monopolných pátracích systémoch akým je štátna polícia a ich horibilných sociálnych nákladoch.)

Ak D objaví statky, držané povedzme B, a B ich dobrovoľne vráti (možno pod vplyvom odmeny), prípad je uzatvorený. Konflikt nastane, len ak si B uplatňuje vlastnícke právo na predmet, rovnako ako A.

B je poistený v spoločnosti IB, ktorá môže vykonať svoje vlastné nezávislé vyšetrovanie a presvedčiť IA, že D sa zmýlila. Pri nesúhlase nastáva spor medzi IA a IB. Tu by bola predložená štandardná námietka voči trhovej anarchii, že „vojna“ medzi A a B by sa zväčšila a vtiahla by väčšie poisťovacie spoločnosti so značnými obrannými oddeleniami alebo zmluvne viazanými bezpečnostnými firmami (PA a PB). Ale kde je motív pre IA a IB, aby použili násilie a zničili nielen majetok svojho konkurenta, ale isto aj časť svojho vlastného? A v dlhodobom fungujúcej trhovej spoločnosti majú ešte menšiu motiváciu. Spoločnosti majú v obrane viazaných odborníkov a kapitál. Každá spoločnosť vyšetrojúca príliš útočne by sa stala vysoko podozrivá a celkom isto by stratila zákazníkov v prevažne libertariánskej spoločnosti (o tom sa diskutuje).

Veľmi lacno a profitabilne môžu IA a IB jednoducho zaplatiť arbitrážnej spoločnosti, aby vyriešila ich spor, v ktorom prednesú svoje tvrdenia a dôkazy. Ak sú nároky B oprávnené, IA prehráva prípad s malou stratou (v porovnaní s vojnou!) a má výbornú motiváciu pre zlepšenie svojho vyšetovania. Ak má pravdu A, to isté platí pre IB.

Len teraz, keď bola záležitosť úplne prešetrená a rozsúdená, a B sa stále odmieta vzdať ukradnutého majetku, by prišlo k násiliu. (B môže byť obťažovaný len do tej miery, že je informovaný o obrane IB v jeho mene a B to môže ignorovať. Nemožno vydať žiadne súdne predvolanie až do odsúdenia.) Ale PB a IB ustúpia a B musí teraz čeliť odbornému, výkonnému tímu špecialistov vo vymáhaní ukradnutého majetku. Ak je aj B takmer šialený pri svojom odpore v tejto fáze, pravdepodobne by bol, za minimálneho rozruchu, zneutralizovaný trhovou agentúrou, bažiacou po dobrom obraze na verejnosti a väčšom počte klientov – vrátane samotného B jedného dňa. PA musí konať predovšetkým tak, aby neprovokovala niekoho iného alebo nepoškodila majetok iného.

B alebo IB je teraz zodpovedný za navrátenie majetku. To môže byť rozdelené do troch častí: reštitúcia, uplynutý čas a administratívne náklady.

Reštitúcia znamená vrátenie pôvodného statku alebo jeho trhového ekvivalentu. To sa môže vzťahovať dokonca aj na časti ľudského tela alebo hodnotu prikladanú životu.

Časová preferencia je navrátením strateného času a ľahko ju možno určiť trhovou úrovňou úroku, ktorý IA musela zaplatiť pre okamžité navrátenie majetku A.

Administratívne náklady tvorí suma nákladov na vyšetovanie, nájdenie, arbitráž a vynútenie. Tu stojí za pozornosť, ako dobre trh pracuje na tom, aby mal B vysokú motiváciu vrátiť koristiť a minimalizovať náklady na pristihnutie (presný opak väčšiny etastických systémov) a minimalizovať naakumulovaný úrok.

Na záver si všimnite všetky obsiahnuté motivácie pre rýchlu, účinnú spravodlivosť a navrátenie majetku za súčasného minimálneho rozruchu a násilia. Porovnajte to so všetkými ostatnými fungujúcimi systémami. Tak isto si všimnite, že celý tento systém bol po častiach úspešne odskúšaný počas histórie. Len ako celok je novým a exkluzívnym pre libertariánsku teóriu.

Tento model navrátenia bol vysvetlený doslova krok za krokom, hoci sa môže ďalej vylepšovať a rozvíjať, pretože rieši jediný spoločenský problém zahrňujúci akékoľvek násilie. Zvyšok tejto libertariánskej spoločnosti môžu najlepšie opísať autori science-fiction s dobrými základmi praxeológie (Misesov výraz pre skúmanie ľudského konania, najmä, no nielen, ekonomiky.)

Niektorými charakteristickými znakmi tejto spoločnosti, libertariánskej v teórii a voľnotrhovej v praxi, zvanej agoristická (od gréckeho slova agora, ktoré znamená „otvorené trhovisko“), sú prudký nárast inovácií vo vede, technológiách, komunikácii, doprave, výrobe a distribúcii. Doplnkom môže byť značná inovácia a rozvoj humanitných vied a ľudských vlastností, ktoré budú držať krok s materiálnym pokrokom. No aj značný nemateriálny progres by bol pravdepodobný, a to z dôvodu úplnej slobody vo všetkých formách nenásilného umeleckého vyjadrovania a jeho stále rýchlejšej a dôkladnejšej komunikácii otvoreným adresátom. Libertariánska literatúra, vychvaľujúca tieto prínosy slobody, predstavuje už veľký súbor a rýchlo narastá.

Tento opis teórie navrátenia treba zakončiť prebráním niektorých tajomných námietok voči nej. Väčšina z nich je redukovaná na vznesenie námietky voči pripisovaniu hodnoty zneužívaným statkom alebo osobám. No ponechanie rozhodnutia na neosobnom trhu a obeti sa javí ako najférovejšie riešenie ako pre obeť tak pre agresora.

Tento bod uráža niektorých ľudí, ktorí majú pocit, že zlo v myšlienkách treba potrestať.

Zvrátiteľnosť činu im nestačí. (7)

Najmä Rothbard a David Friedman argumentujú pre ekonomickú nevyhnutnosť odstrašovania, hoci ani jeden z nich neprišiel s morálnym východiskom pre potrestanie.

Argumentujú, že akýkoľvek pomer vynaložených nákladov pri vyšetrowaní menší ako 100% umožňuje malú pravdepodobnosť úspechu. Preto si „racionálny zločinec“ môže vybrať podstúpenie rizika pre zisk. Teda je potrebné pridať dodatočné odstrašovanie vo forme potrestania. Že toto tiež povedie k zníženiu motivácie agresora vzdať sa vyšetrowateľom a tým sa ďalej zníži hodnota vyšetrowania ako takého, to sa nezohľadňuje. Alebo možno vážnosť trestu sa zvýši rýchlym tempom, aby predbehol zrýchľujúcu sa mieru úniku zločincov. V čase písania tohto manifestu je najnižšia miera vyhýbania sa štátom definovaných zločinov 80 %, väčšina zločincov má viac ako 90 % šancu, že nebudú dolapení. Takto to funguje v systéme trest-náprava bez žiadneho navrátenia (obeta je naďalej okrádaná zdaňovaním, aby podporovala trestný systém), kde trh je zakázaný. Je menším zázrakom, že existuje prosperujúci „červený trh“ pri neštátnom iniciovaní násilia!

Rovnako si táto kritika agoristického navrátenia nevšima, že tu existuje faktor „entropie“. Potenciálny agresor musí klásť zisk z ulúpeného predmetu voči jeho strate, úroku a nákladov na vymáhanie. Pravdou je, že ak sa okamžite prihlási, posledné dve sú minimálne. Ale to isté platí pre náklady obete a poisťovne.

Agoristické navrátenie je nielen šťastne odstrašujúce v recipročnom vzťahu k dodržiavaniu, ale trhová cena faktora dolapenia umožňuje presné kvantifikovateľné meranie sociálnych nákladov donútenia v spoločnosti. Žiadny z doposiaľ známych navrhovaných systémov to nevie. Ako hovorí väčšina libertariánov, sloboda funguje.

Myšlienky agresora nikde v agoristickej teórii navrátenia nevstupujú do obrazu. Útočník sa pokladá len za človeka, ktorý je zodpovedný za svoje konanie. Okrem toho, čo je koho do toho, čo si iný myslí? Relevantné je to, čo robí útočník. Myšlienka nie je akcia. Prinajmenšom v myslení ostáva anarchia absolútnou. (8)

Ak v šoku vstanete a zistíte, že som prerazil vaše veľké okno a potom sa uistím, že všetci budú žiť, nijako mimoriadne vás nezaujímá, či som zakopol a spadol kráčajúc popri dome, alebo som preskočil v nejakom záchvate iracionálneho hnevu, prípadne či išlo o úkladný plán ako zmiašť ochrancov na druhej strane ulice, aby si nevšimli prepadnutie banky. Chcete rýchlo naspäť svoje okno (a upratať neporiadok). Čo si ja myslím, je nepodstatné voči vašej reštitúcii. V podstate možno ľahko ukázať, že aj najmenší výdaj energie pre túto vec je čistým plytvaním. Motivácia, alebo domnelá motivácia, znamenajúca všetko čo môžeme vedieť (8), môže slúžiť k odhaleniu a dokonca preukázaniu hodnovernosti konania agresora pred sudcom, ak by existovali dve rovnako podozrivé osoby. Ale z hľadiska spravodlivosti je rozhodujúce to, tak ako to vidí libertarián, že veci obete boli uvedené do stavu totožného pred poškodením do tej miery, ako je to len možné. Nech Boh alebo svedomie potrestá „vinné myšlienky.“ (9)

Ďalšia námietka vyjadruje obavy, čo s iniciátormi násilia, ktorí splatili dlh (jednotlivcovi, nie „spoločnosti“) a teraz sú „voľní“ a môžu znova skúšať – s väčšími skúsenosťami. Čo s recidivizmom, tak rozšíreným v etatickej spoločnosti?

Samozrejme, ak je raz niekto označený za agresora, pravdepodobne bude lepšie sledovaný a pri spáchaní podobného činu bude medzi prvými podozrivými. Hoci pri niektorých extrémnych prípadoch sa môžu využívať pracovné tábory na splatenie reštitúcie, väčšine útočníkov bude umožnené relatívne slobodne pracovať pod zárukou. Teda nebudú existovať žiadne „inštitúcie vyššieho vzdelávania zločincov“ ako väznice, ktoré vyučujú a povzbudzujú k agresii.

Charakteristickou vlastnosťou vysoko účinného a presného systému rozhodovania a ochrany je, že zaberie zanedbateľnú časť času, myšlienok a peňazí jednotlivca. Niektorí môžu namietat, že sme nezobrazili 99 % agoristickej spoločnosti. A čo eliminovanie sebevražď (ktorými sa libertarianizmus nezaoberá), vesmírny výskum a osídľovanie, predlžovanie dĺžky života, zvyšovanie inteligencie, medzilidské vzťahy a estetické rozdiely? Všetko, čo naozaj môže a musí byť povedané je, že tam, kde súčasný človek musí strácať polovicu alebo viac svojho

času a energie pre slúženie alebo vzdorovanie štátu, táto časová energia (definícia konania u fyzikov) môže byť využitá vo všetkých ostatných oblastiach sebazdokonaľovania a nachádzania podstaty. Chce to naozaj cynický pohľad na ľudskosť, predstaviť si niečo iné, ako bohatšiu, šťastnejšiu spoločnosť.

Toto je teda náčrt nášho cieľa a detailný obraz alebo zvýšené zameranie na oblasť spravodlivosti a ochrany. Máme „tu“ a „tam“. Teraz poďme na cestu – proti-ekonomika.

Poznámky

---

(1) Uvádzam len tých najpozoruhodnejších:

- Murray Rothbard použije akúkoľvek minulú politickú stratégiu pre podporu libertarianizmu, pričom sa uchýli k ešte radikálnejšej, ak predchádzajúca odskúšaná zlyhá.
- Robert LeFevre obhajuje čistotu myšlienok a skutkov v každom jednotlivcovi, čo tento autor a možno iní pokladajú za inšpirujúce. Ale zdržiava sa opisovania úplnej stratégie vychádzajúcej z týchto osobných taktík, čiastočne v dôsledku obavy, že by mohol byť obviňovaný z predpisovania nielen z popisovania. Tento autor nemá takýto strach. Pacifizmus LeFevra tiež oslabuje príťažlivosť jeho libertariánskej taktiky, pravdepodobne oveľa viac ako si zaslúži.
- Andrew J. Galambos obhajuje značne proti-ekonomickú pozíciu (viď nasledujúcu kapitolu), no svojim postojom proti hnutiu a taktikou organizácie „tajnej spoločnosti“ nevyhnutne odháňa ľudí. Jeho úchylka „primárneho vlastníctva“ (http://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_Joseph_Galambos#Intellectual_property), podobne ako LeFevrov pacifizmus, pravdepodobne tiež odvádza pozornosť od zvyšku jeho teórie viac ako je opodstatnené.
- Dielo Harry Browna „Ako som našiel slobodu v neslobodnom svete“ je úžasne populárnym sprievodcom po osobnej slobode. Ovplyvnený Rothbardom, LeFevrom a Galambosom, Brown celkom správne, hoci povrchné, načrtáva plán účinnej taktiky pre jednotlivca ako prežiť a prosperovať v etatickej spoločnosti. Neponúka žiadnu ucelenú stratégiu a jeho postupy by sa zrútili v pokročilom proti-ekonomickej systéme, ktorý by sa blížil slobodnej spoločnosti.
- Úchylkou bez konkrétneho stúpenca, ale spojenou najmä s Libertarian Connection, je myšlienka dosiahnutia slobody prostredníctvom obchádzania štátu cez technológie. To sa, zdá sa, hodnoverne potvrdilo v nedávnom prípade rozhodnutia vlády USA neregulovať explozívny rast informačného odvetvia. Ale nezohľadňuje vynaliezavosť tých, ktorí budú chcieť etatizmus udržať pokiaľ ho budú ľudia chcieť.

(2) Predpokladá sa, že keď sa naše porozumenie zvýši, dosiahneme slobodnejšiu spoločnosť.

(3) Autor science-fiction Eric Frank Russell v diele „The Great Explosion“ predpokladá spoločnosť blízku tej od LeFevra. Pacifistickí Gandi majú vyvinutý korekčný mechanizmus pre občas vyšinutých jedincov – tzv. „Idle Jack“ prípady. Nanešťastie, vyhybanie by zlyhalo vo chvíli, kedy donucovatelia dosiahnu „kritické množstvo“ pre vznik podpornej, sebestačnej časti spoločnosti. A že môžu, je zrejmé – už tak spravili!

(4) Misesovsko-rothbardovská pozícia, že podvod a neplnenie dohody (o posledne menované môže byť postarané v častiach zmluvy, samozrejme) je samo osebe krádežou budúcich statkov. Základom kontraktu je prevod súčasných statkov (uvažovaných tu a teraz) za budúce statky (uvažovaných tam a potom).

Každé odcudzenie je iniciovaním násilia, či už použitím sily pri nedobrovoľnom odobratí vlastníctva, alebo zabránením v prijatí statkov alebo výnosu zo zaplatenia za tieto statky, ktoré boli dobrovoľne presunuté na základe dohody.

(5) Spoločnosť, ako upozorňuje Mises, existuje z dôvodu výhod deľby práce.

Špecializovaním sa na rôzne kroky vo výrobe je celkové vyprodukované bohatstvo jednotlivcov väčšie, ako v prípade ich individuálneho úsilia.

(6) V tomto bode treba predstaviť Misesov koncept časovej preferencie. Budúce statky sú vždy diskontované oproti súčasným statkom z dôvodu uplynutého času. Individuálne hodnoty časovej preferencie sa líšia, tí s vysokou časovou preferenciou si môžu požičať od tých s nižšou preferenciou, pretože vysoko preferujúci zaplatia nízko-preferujúcim viac, ako je ušlá hodnota. Bod, v ktorom sa všetky tieto transakcie časových preferencií na voľnom trhu zúčtovávajú, určuje základnú úrokovú mieru pre všetky pôžičky a kapitálové investície.

(7) Murray Rothbard tu zaujíma najmiernejšie stanovisko: obhajuje dvojité navrátenie. To znamená, že agresor musí nielen uviesť obeť do pôvodného nepoškodeného stavu (v maximálnej možnej miere), ale sám sa musí stať obeťou za ekvivalentnú sumu! Nielen, že sa toto zdvojenie zdá byť svojvoľné, ale Rothbard nikde neurčuje morálne opodstatnenie pre trest, odhliadnuc od „morálneho kalkulu“ (á la Bentham).

Iní sú ešte horší v dožadovaní sa stále väčšieho lupu od zatknutého útočníka, čím je pravdepodobné, že len najväčší blázon, ktorý sa na chvíľu zmýlil, by sa priznal, a radšej by sa pokúsil výjsť svojich prenasledovateľov draho. Mnohí neo-randisti by zastrelili dieťa za krádež cukríka (napríklad Gary Greenberg), iní by tínedžerov uviazali reťazou k posteli, aby ich potrestali za triviálne priestupky.

Toto je ale len dotknutie sa špičky hrôzy. Oveľa väčšou paródiou na spravodlivosť sú návrhy tých, ktorí si neželajú reštituovať alebo ani mierne potrestať, ale rehabilitovať iniciátora násilia. Zatiaľ, čo niektorí z osvietenejších rehabilitátorov by prijali súbežné odpracovanie reštitučného dlhu, chopili by sa postúpeného práva obete na sebaobranu (súčasť každého právneho prejednávania), aby teraz bezbranného zatknutého posadili do väzenia a vymyli mu mozog.

Ospravedlňovači (rehabilitátori) sa snažia o deštrukciu hodnôt a motivácie, teda úplné zničenie ega, neuspokojí ich potrestanie osoby, sužovanie telesnej schránky a možno ani pomerné milosrdenstvo pri krutom fyzickom mučení. Povedané kvetnatejšou, ale zaslúženou rečou, prajú si pohltiť dušu zatknutého agresora!

(8) Ak by bola objavená a prakticky dosiahnuteľná telepatia, bolo by možné aspoň vyšetriť motív a úmysel. Stále jediným využitím v agoristickom systéme by bolo pre potešenie z milosrdenstva – pri ďalších nákladoch pre obeť. Táto poznámka sa vzťahuje aj na nasledujúci odstavec, preto je označená dvakrát.

(9) Dobrá otázka je, kde „trest“ vôbec začal? Koncept je použiteľný len na otrokov, ktorí nemajú čo iné stratiť, no postrádajú bolesť, na úplne zbytočných, ak takí vôbec sú, a na veľmi mladé deti, ktoré nemôžu zaplatiť za reštitúciu a považujú sa za nedostatočne zodpovedné k tomu, aby upadli do dlhov. Samozrejme, primitívna ekonómia mala vo všeobecnosti príliš veľa problémov s racionálnosťou a technológiou, aby poskytla dôveryhodnejšie odkrývanie a meranie hodnôt. No niektoré primitívne spoločnosti, ako napríklad írsky, islandská alebo ibo, zaviedli systémy splácania na vylepšenie odplaty a čoskoro sa vyvinuli do kvázi anarchií.

Proti-ekonomika: Naše prostriedky

Po opise našej minulosti a etatickej súčasnosti a virohodnom pohľade na oveľa lepšiu spoločnosť, dosiahnuteľnú súčasným pochopením a technológiou, bez potreby zmeny ľudskej podstaty, prichádzame ku kritickej časti manifestu: ako sa odtiaľto dostaneme tam? Odpoveď sa, prirodzene, alebo možno neprirodzene, delí na dve.

Bez štátu by rozlíšenie na mikro (manipulácia samotného jednotlivca v jeho prostredí, vrátane trhu) a makro (manipulácia kolektívov) bolo prinajlepšom zaujímavým štatistickým cvičením, s istým menším odvolaním sa na marketingové agentúry. Napriek tomu si môže človek vyššie sofistikovanej slušnosti priať pochopiť spoločenské dôsledky svojho konania, hoci aj nikoho iného nepoškodzujú.

So štátom, poškvŕňujúcim každé konanie a špiniacim naše mysle nezaslúženým pocitom viny, sa stáva ohromne dôležité pochopiť sociálne dôsledky našich činov. Napríklad, ak nezaplatíme dane a prejde nám to hladko, koho poškodíme: nás? Štát? Nevinných?

Libertariánska analýza nám ukazuje, že štát je zodpovedný za každé poškodenie nevinných, o ktorých tvrdí, že sú „sebeckými neplatičmi daní“ a „služby“, ktoré nám Štát „poskytuje“, sú iluzórne. No aj tak musí existovať niečo viac ako umne maskovaný osamotený odpor alebo odlúčenie sa? Ak sú politická strana alebo revolučná armáda nevhodné a samo-deštrukčné pre libertariánske ciele, aké kolektívne konanie funguje? Odpoveď znie agorizmus.

Je možné, praktické a dokonca výnosné sprostredkovať veľké zbierky ľudskejšnosti od etatickej spoločnosti k agore. Toto je, v najhlbšom zmysle, skutočná revolučná činnosť a budeme sa jej venovať v nasledujúcej kapitole. Ale pre pochopenie tejto makro odpovede musíme najskôr načrtnúť mikro odpoveď. (1)

Úlohou pseudovedeckej ekonómie establišmentu, dokonca väčšou než robiť prognózy (ako imperiálni rímski veštcí) pre vládnucu triedu, je miast' a pliesť ovládanú vrstvu v tom, kam smeruje jej majetok a ako sa s ním nakladá. Vysvetlenie toho, ako si ľudia uchovávajú bohatstvo a majetok pred štátom, sa nazýva ekonomika proti-establišmentu, alebo skrátene proti-ekonomika (2). Skutočná prax ľudských činov, ktoré sa vyhýbajú, obchádzajú a vzdorujú štátu, je protiekonomickou činnosťou, ale rovnakým spôsobom sa „ekonomika“ vzťahuje k vede aj k tomu, čo študuje. Pretože toto dielo je samotnou proti-ekonomickou teóriou, pod pojmom proti-ekonomika budeme rozumieť prax.

Mapovanie a opísanie celej alebo dokonca významne užitočnej časti proti-ekonomiky bude vyžadovať prinajmenšom jednu samostatnú obširnú ucelenú prácu. (3) Tu načrtneme takú akurátnu časť pre pochopenie zvyšnej časti manifestu.

Cesta z agoristickej spoločnosti smerom k etatickej by sa mala uberať smerom nahor, čo je ekvivalent ku ceste vysoko negatívnej entropie vo fyzike. Keď už nakoniec človek žije v (a rozumie) dobre fungujúcej slobodnej spoločnosti, prečo by si priať vrátiť sa k systematickému donucovaniu, lúpeniu a úzkosti? Šírenie nevedomosti a iracionality medzi uvedomelými a rozumnými je ťažké. Mystifikácia toho, čo už je jasne chápané, je takmer nemožná. Agoristická spoločnosť by mala byť celkom stabilná vo vzťahu k úpadku, no vysoko otvorená zlepšovaniu.

Vráťme sa v čase dozadu, akoby pretočením pásky filmu, z agoristickej spoločnosti do súčasnej etatickej spoločnosti. Čo by sme videli?

Najskôr by sa zjavili zákutia etatizmu, väčšinou územne súvislé, pretože štát vyžaduje regionálne monopoly. Ostávajúce obeť sú si stále viac vedomé úžasného slobodného sveta okolo nich a „vyparia“ sa z týchto zákutí. Veľké združenia trhových ochranných agentúr krotia štát obranou tých, ktorí uzatvorili ochrannú poistku. Čo je najdôležitejšie, tí mimo štátnych zákutí alebo pod-spoločností si užívajú agoristickú spoločnosť, s výnimkou vyšších

nákladov za poistné a určitej starostlivosti pri tom, kam cestujú. Agoristi by mohli v tomto období koexistovať s etatistami, udržiujúc izolacionistickú „zahraničnú politiku“ z dôvodu, že invázia štátnych pod-spoločností a ich oslobodenie by vyžadovala vyššie náklady ako by boli okamžité výnosy (pokiaľ štát nespustí totálny posledný útok), ale neexistuje reálny dôvod, aby si zostávajúce obe vybrali ďalší útlak, ak je libertariánska alternatíva tak viditeľná a na dosah. Štátne územia sú ako presýtený roztok pripravený k zrážaniu do anarchie.

Ak sa vrátíme späť ešte o jeden krok, ocitneme sa v opačnej situácii. Zbadáme väčšie sektory spoločnosti pod štátom a tie menšie žijúce tak agoricky ako sa len dá. No je tu jeden viditeľný rozdiel: agoristi nemusia byť územne spojití. Môžu žiť hocikde, hoci budú mať tendenciu spájať sa s blízkymi agoristami a to nielen pre spoločenské posilnenie, ale tiež kvôli ľahkosti a výhodnosti v obchode. Je vždy bezpečnejšie a profitabilnejšie obchodovať s dôveryhodnejšími zákazníkmi a dodávateľmi. Tendenciou je väčšie združovanie medzi agoristickými jednotlivcami a rozkladanie etatistických prvkov. (Táto tendencia nie je len teoreticky silná, v embryonálnej praxi jestvuje už dnes.) Niektoré ľahko ubrániteľné územia, možno vo vzduchu alebo na morských ostrovoch (prípadne podmorských), alebo veľkomestské „getá“, by mohli byť úplne agoristické. Štát by ich nebol schopný zničiť. Ale väčšina agoristov bude žiť v rámci štátom nárokovovaných území.

U väčšiny jednotlivcov budú, rovnako ako dnes, existovať rôzne stupne agorizmu. Niektorí vysokí etatisti budú profitovať zo štátu, niektorí si budú plne vedomí agoristickej alternatívy a budú schopní žiť úplne slobodne, stredný zvyšok sa bude vyznačovať rôznym stupňom zmätenia.

Na záver vkročíme tam, kde len hrstka rozumie agorizmu, obrovská väčšina vníma iluzórne prínosy z existencie štátu, alebo nie je schopná vidieť alternatívu a samotných etatistov: vládnny aparát a triedu, ktorá profituje zo zasahovania štátu do trhu. (4) To je opis našej súčasnej spoločnosti. Sme „doma.“

Predtým ako otočíme kurz a popíšeme cestu od etatizmu k agorizmu, rozhliadnime sa okolo, v našej súčasnej spoločnosti, novo nadobudnutým agoristickým vnímaním. Rovnako ako cestovateľ, vracajúci sa domov a vidiaci veci v novom svetle v dôsledku toho, čo sa naučil v cudzích krajinách a spôsoboch života, tak aj my môžeme získať nové pohľady na naše súčasné okolnosti.

Okrem zopár osvietených nových libertariánov, tolerovaných v liberálnejších etatistických územiach sveta („tolerantnosť“ závisí od stupňa libertariánskej kontaminácie etatizmu), môžeme pozorovať niečo iné: veľa ľudí konajúcich agoristickými spôsobmi so slabým pochopením akejkoľvek teórie, ale poháňaných materiálnym ziskom, obchádza, vyhýba sa alebo vzdoruje štátu. Sú nepochybne nádejným potenciálom.

V Sovietskom zväze, ako bašte arch-etatizmu a takmer úplne skolabovanej „oficiálnej“ ekonomiky, poskytuje obrovský čierny trh Rusom, Arménom, Ukrajincom a iným všetko - od potravín, cez opravu televízorov až po oficiálnu tlač a priazeň vládnucej vrstvy. Ako uvádza týždenník Guardian, Barma (v súčasnosti Myanmar, pozn. prekladateľa) je takmer úplným čiernym trhom, kde je vláda redukovaná na armádu, políciu a pár vzopierajúcich sa politikov. Toto v rôznych stupňoch platí pre takmer všetky krajiny druhého a tretieho sveta. A čo „prvý“ svet? V sociálno-demokratických krajinách je čierny trh menší, pretože „biely trh“ legálne akceptovaných trhových transakcií je väčší, no čierny trh je stále vcelku významný. Napríklad Taliansko má „problém“ s veľkou časťou svojich štátnych zamestnancov, ktorí pracujú oficiálne od siedmej ráno do druhej poobede a zvyšok dňa pracujú neoficiálne v rôznych iných zamestnaniach a zarábajú tak „čierne“ peniaze.

V Holandsku existuje veľký čierny trh s bývaním z dôvodu vysokej regulácie tohto odvetvia. V Dánsku existuje tak veľké hnutie daňových únikov, že tí v ňom, ktorých zlákala politika, utvorili druhú najväčšiu stranu. A to sú len tie najväčšie príklady, ktoré médiá boli schopné alebo ochotné pokryť. Ľudia divoko obchádzajú devízové kontroly. Napríklad vo Francúzsku

je zvykom, že každý má značné skrýše zlata a výlety do Švajčiarska, za viac než turistikou a lyžovaním, sú úplne bežné.

Pre naozajstné ocenenie rozsahu tejto proti-ekonomickej aktivity sa treba pozrieť na pomerne slobodné „kapitalistické“ ekonomiky. Pozrime sa na čierne a šedé trhy (5) v severnej Amerike a majme na pamäti, že v tomto prípade ide o najnižšiu činnosť vo svete v súčasnosti. Podľa amerického Internal Revenue Service (federálny daňový úrad) najmenej 20 miliónov ľudí patrí do „podzemnej ekonomiky“ neplatičov daní, ktorí využívajú hotovosť alebo barterový obchod pre vyhnutie sa transakčným záznamom. Miliómy držia peniaze v zlate alebo na zahraničných účtoch, aby sa vyhli skrytému zdaneniu infláciou. Milióny „ilegálnych votrelcov“ je zamestnaných podľa údajov Úradu pre imigráciu a naturalizáciu. Ďalšie milióny obchodujú alebo konzumujú marihuanu a iné zakázané drogy, vrátane amygdalínu a zakázaných lekárskejších látok.

A potom sú tu všetci vykonávatelia „zločinov bez obetí“. Okrem užívania drog sú to prostitúcia, pornografia, pašovanie, výroba falošných dokladov, hazard a mimozákonné dobrovoľné sexuálne správanie dospelých ľudí. Bez ohľadu na „reformné hnutia“, snažiace sa získať politickú prijateľnosť týchto konaní, ľudstvo si vybralo konať teraz – a konajúc tak vytvára proti-ekonomiku.

Ale tu to nekončí. Pretože obmedzenie rýchlosti na 55 míľ za hodinu je prijaté v USA na federálnej úrovni, väčšina Američanov sú proti-ekonomickí vodiči. Firmy pôsobiace v cestnej doprave vyvinuli CB rádiokomunikáciu, aby sa vyhli štátnemu vynucovaniu regulácií. Pre „nezávislých“, ktorí môžu spraviť štyri cesty s rýchlosťou 75 mph namiesto troch s 55 mph, je proti-ekonomické jazdenie otázkou prežitia.

Staroveký zvyk pašovania dnes prekvitá s loďami naloženými marihuanou a vysoko preclievanými zahraničnými spotrebičmi, nákladnými autami prevážajúcimi ľudí z menej rozvinutých krajín, až po turistov ukrývajúcich niečo navyše vo svojej batožine a nepriznávajúcich sa colným úradníkom.

Takmer každý človek sa nejakým spôsobom zúčastňuje na skresľovaní alebo uvádzaní nesprávnych údajov v daňových priznaniach, nezúčtovaných platbách za služby, nezaznamenaných obchodoch s príbuznými a nelegálnych sexuálnych preferenciách so svojimi partnermi.

Teda každý je do určitej miery proti-ekonomom! A toto je z hľadiska libertariánskej teórie predvídateľné. Pre takmer každý aspekt ľudskej činnosti je určená štátna legislatíva, ktorá ju zakazuje, obmedzuje alebo riadi. Tieto zákony sú tak početné, že „Libertariánska“ strana, ktorá by zabránila akejkoľvek novej legislatíve a rázne zrušila desať alebo dvadsať zákonov počas jedného zasadnutia, by štát výrazne nezrušila (odhliadnuc od samotného mechanizmu!) ani za celé tisícročie! (6)

Je zrejmé, že štát sa nemôže domôcť vynútenia všetkých svojich vyhlášok. Napriek tomu pokračuje. A ak bude každý aspoň trochu proti-ekonomický, prečo by proti-ekonomika nepremohla ekonomiku?

Na území mimo severnej Ameriky môžeme pridať efekt imperializmu. Sovietsky zväz podporovali v 30. rokoch rozvinutejšie krajiny a počas druhej svetovej vojny množstvo nástrojov sily. Dokonca aj dnes „obchod“, ťažko dotovaný nenávratnými pôžičkami, podopiera sovietsky a nový čínsky režim. Tento kapitálový (alebo anti-kapitálový, pretože má deštruktívnu hodnotu) tok, spolu s vojenskou pomocou od oboch blokov, udržuje režimy vo zvyšku sveta. Ale to neobjasňuje prípad severnej Ameriky.

To, čo existuje všade na Zemi a umožňuje štátu pokračovať, je sankcionovanie obeť. (7) Každá obeť etatizmu si do istej miery internalizovala štát. Každoročné vyhlásenie daňového úradu, že daň z príjmu závisí od „dobrovoľného súhlasu“, je ironickou pravdou. Ak by daňovníci úplne prerušili zásobovanie krvou, upírsky štát by bezmocne zahynul, nezaplatená polícia a armáda by takmer okamžite dezertovali, odzbrojac tým monštrum. Ak by každý

zanechal „zákonné platidlo“ v prospech zlata a tovarov pri zmluvách a iných výmenách, ani výber daní by nemohol udržať moderný štát. (8)

Tu sa stáva kľúčovým štátna kontrola vzdelávania a informačných médií, buď priamo alebo prostredníctvom vlastníctva vládnucej triedy. V minulosti založené kňazstvá plnili funkciu posväcovania kráľa a aristokracie, mystifikovania utlačovateľských pomerov a vyvolávania viny u neplatičov a odporcov. Odluka cirkvi od štátu preniesla toto bremeno na novú intelektuálnu vrstvu (Rusi ju nazývajú inteligenciou). Niektorí intelektuáli, považujúci pravdu za najvyššiu hodnotu (ako aj predošli disentujúci teológovia a duchovní), naozaj pracujú skôr na objasňovaní ako zahmlievaní, ale sú prepustení alebo vylúčení a dištancovaní od štátnych alebo nadačných príjmov. Tak vzniká fenomén disidentstva a revizionizmu. A tak sa tvorí postoj anti-intelektuálistva medzi ľuďmi, ktorí podozrievajú alebo nedostatočne chápu úlohu intelektuálneho súdu.

Dobre si všimnite ako sú v každom štáte anarchistickí intelektuáli napádaní a potlačovaní. A tí, ktorí argumentujú v prospech zvrhnutia súčasnej vládnucej vrstvy – hoci len nahradenej inou – sú potlačovaní. Tí, ktorí navrhujú zmeny, eliminujúce niektorých požívateľov štátu a pridávajúce ďalších, sú často velebení benefítujúcimi členmi vyšších kruhov a atakovaní poteciálnymi lúzermi.

Spoločnou charakteristikou najtvrdších čiernych obchodníkov je ich vina. Želajú si „zbohatnúť“ a vrátiť sa do „poriadnej spoločnosti.“ Všetci pašeráci a šľapky túžia, aby boli jedného dňa opätovne prijatí do spoločnosti – aj keď tvoria podpornú „pod-spoločnosť“ vyvrheľov. Predsa len však existujú výnimky pri tomto fenoméne dychtenia po akceptovaní: náboženské nesúhlasiace komunity v 18. storočí, komunity politických utopistov v 19. storočí a nedávna proti-kultúra hippies a nová ľavica. Všetky tieto skupiny boli presvedčené, že ich pod-spoločnosti boli nadradené zvyšku spoločnosti. Ustrašené reakcie, ktoré vyvolali vo zvyšku spoločnosti, znamenali obavu, že majú pravdu.

Všetky príklady týchto nezávislých pod-spoločností zlyhali kvôli jednému základnému dôvodu: neznalosť ekonomiky. Žiadne sociálne väzby, nech sú akokoľvek krásne, nemôžu prekonať základný tmel spoločnosti – deľbu práce. Protitrhové spoločenstvo poháda jediným vymáhateľným zákonom – prirodzeným právom. Základnou organizačnou zložkou spoločnosti (nad rodinou) nie je komunita (alebo kmeň, alebo rozšírený kmeň alebo štát), ale agora. Bez ohľadu na to, koľkí si želajú komunizmus a oddajú sa mu v snahe aby fungoval, zlyhajú. Môžu zadržovať a brzdiť agorizmus s vyvinutím veľkého úsilia po neurčitú dobu, ale keď ho pustia, „prúd“, „neviditeľná ruka“ alebo „prúdy histórie“ alebo „motív zisku“ alebo „konanie prirodzených vecí“ alebo „spontánnosť“ poniesú spoločnosť neúprosne bližšie k čistej agore.

Prečo existuje taký odpor voči prípadnému šľastiu? Psychológovia sa týmto zaoberajú od čias, kedy začali embryonálnu vedu. Ale my môžeme dať minimálne dve širšie odpovede, pokiaľ sa jedná o socioekonomické otázky: internalizácia antiprincípov (tých, ktoré sa zdajú byť princípmi, no v skutočnosti sú protikladom prirodzeného práva) a odpor k právne zaručeným osobným záujmom.

Teraz jasne vidíme, čo je potrebné k vytvoreniu libertariánskej spoločnosti. Na jednej strane potrebujeme vzdelávanie libertariánskych aktivistov a dvíhanie povedomia proti-ekonomov pre libertariánske pochopenie a vzájomné podporovanie. „Máme pravdu, sme lepší, žijeme morálnym, zásadovým spôsobom a budujeme lepšiu spoločnosť – pre prospech náš a ostatných,“ môžu tvrdiť naše proti-ekonomické „sporiace sa skupiny“.

Dobre si všimnite, ako libertariánski aktivisti, ktorí sami nie sú úplní protiekonomovia, sú takmer nepresvedčiví. „Libertariánski“ politickí kandidáti podkopávajú (hodnotovo) všetko, čo hovoria, tým, čo robia. Niektorí kandidáti dokonca zastávajú funkcie na daňových úradoch a ministerstvách obrany!

Na druhej strane sa musíme brániť proti právne zaručeným osobným záujmom alebo prinajmenšom znižovať ich útlak tak, ako sa len dá. Ako to dosiahnuť, ak sa vyvarujeme proti-produktívnej reformátorskej činnosti?

Jednou z ciest je priťahovať viac a viac ľudí do proti-ekonomiky a znižovať lup pre štát. Ale vyhýbanie sa nestačí. Ako sa sami ubránime, či dokonca vrátíme úder?

Pomaly, ale postupne sa budeme posúvať k slobodnej spoločnosti, ktorá upriami pozornosť proti-ekonomov na libertarianizmus a libertariánov na proti-ekonomiku, čím nakoniec integruje teóriu a prax. Proti-ekonomika bude rásť a šíriť sa do ďalšieho kroku, ktorý sme videli pri našom výlete späť, s ešte väčšou agoristickou časťou spoločnosti vnorenou do etatickej spoločnosti. Niektorí agoristi sa môžu dokonca vtlačiť do rozpoznatelných častí a get a prevažovať na ostrovoch alebo vesmírnych kolóniách. V tomto momente sa stáva dôležitou otázkou ochrana a obrana.

Pri použití nášho agoristického modelu (kapitola č. 2) vidíme, ako sa musí vyvinúť obranné odvetvie. Predovšetkým, prečo ľudia vstupujú do proti-ekonomiky bez nejakej ochrany?

Výnos z tohto podstupovaného rizika je väčší ako očakávaná strata. Samozrejme, toto konštatovanie je pravdivé pre každú ekonomickú činnosť, no pre proti-ekonomiku vyžaduje špeciálne zdôraznenie:

Základným princípom proti-ekonomiky je vymeniť riziko za zisk. (9) Čím vyšší je očakávaný zisk, tým väčšie je podstupené riziko. Všimnime si, že keď sa riziko znižuje, oveľa viac by sa skúšalo a uskutočnilo – jasný indikátor, že slobodná spoločnosť je bohatšia ako neslobodná. Riziko možno znížiť zvýšením pozornosti, bezpečnostných opatrení, zabezpečenia (zámky a skryšy) a dôverovaním menšiemu počtu osôb s vyššou dôveryhodnosťou. To posledné naznačuje vysokú preferenciu stykania sa so spolu-agoristami a silný ekonomický motív, tmeliaci agoristickú pod-spoločnosť a motiváciu rekrútovať alebo podporovať rekrútovanie. Proti-ekonomickí podnikatelia sú motivovaní poskytovať lepšie bezpečnostné zariadenia, miesta ukrytia, inštrukcie napomáhajúce úniku a preveriť potenciálnych zákazníkov a dodávateľov pre iných proti-ekonomických podnikateľov. A tak sa rodí odvetvie protieconomickej ochrany.

S rastom môže začať poisťovať pred „výbuchmi,“ čím sa budú ďalej znižovať proti-ekonomické riziká a zrýchľovať rast proti-ekonomiky. Potom môže poskytovať aj stráženie a chránené územia s alarmovými systémami a vysoko utajovanými technologickými mechanizmami. Môžu existovať hliadky proti skutočným zločincovi (iným ako štát). Už dnes majú mnohé obytné, podnikateľské a dokonca aj menšinové štvrte súkromnú stráž, pričom sa vzdali údajnej štátnej ochrany majetku.

Riziko porušenia kontraktu medzi proti-ekonomickými ochodníkmi bude zároveň znižované arbitrážou. Potom začnú ochranné agentúry poskytovať vynucovanie kontraktov medzi agoristami, hoci najväčším vynucovateľom v počiatočnom štádiu bude štát, ktorému môže každý jeden udať iného. No tento čin by rýchlo vyústil do vylúčenia tejto osoby z pod-spoločnosti, takto bude vnútorný mechanizmus vynucovania nadobúdať význam.

Vo finálnych štádiách budú proti-ekonomické transakcie s etatistami vynucované ochrannými agentúrami a agoristi budú chránení pred kriminalitou štátu. (10)

V tomto momente sme urobili posledný krok pred dosiahnutím libertariánskej spoločnosti. Spoločnosť je rozdelená medzi nedotknuteľné veľké agoristické územia a sektory štátu.

A stojíme na pokraji revolúcie.

Poznámky

-
- (1) Mikro a makro sú výrazy zo súčasnej ekonomiky establišmentu. Zatiaľ čo proti-ekonomika je časťou agorizmu (pokiaľ tu je štát), agorizmus zahŕňa proti-ekonomiku v praxi a libertarianizmus v teórii. Pretože tá teória zahŕňa uvedomenie si dôsledkov rozsiahlej praxe proti-ekonomiky, budem používať slovo agoristický v makro

význame a proti-ekonomický v mikro význame. Pretože rozdelenie je nevyhnutne nejasné, vyskytne sa aj ich prekrývanie a zameniteľnosť.

- (2) „Proti-ekonomika“ vznikla tým istým spôsobom ako „proti-kultúra.“ Neznamená to anti-ekonomickú vedu o nič viac, ako proti-kultúra nebola anti-kultúrna.
- (3) Toto vydanie, Proti-Ekonomika (kniha) bola začatá a mala by byť dokončená v roku 1981 a vydaná v r. 1982 tak či onak, ak trh dá!
  - Poznámka k druhému vydaniu: Trh ešte nie je ochotný, ale čoskoro...
- (4) Tá trieda sa nazýva vládnuou vrstvou, mocenskou elitou alebo konšpiráciou, v závislosti od toho, či analýza pochádza od marxistického, liberálneho alebo bircherovského zázemia. Výrazy budú používané zameniteľne, aby som ukázal spoločné črty označenia.
- (5) Zatiaľ, čo niektoré násilné činy sa často sústredia do označenia „čierny trh,“ ako napríklad vražda a krádež, významná väčšina tohto „organizovaného zločinu“ je pre libertariána úplne legitímna, hoci občas nechutná. Napríklad mafia nie je čierny trh, ale správa sa ako vláda na niektorých čiernych trhoch, ktorá vyberá ochranné peniaze (dane) od svojich obetí a vynucuje si jeho riadenie s popravami a bitkami (vynucovanie zákona) a dokonca vedie vojny, ak je jej monopol ohrozený. Tieto činy budeme považovať za červený trh, aby sme ich odlíšili od morálneho konania čierneho trhu, o ktorom budeme debatovať nižšie. V skratke, „čiernym trhom“ je všetko nenásilné, čo funguje napriek zákazom štátu. „Šedým trhom“ sa tu myslí obchodovanie s tovarmi a službami, nie samými o sebe nelegálnymi, ale nadobúdanými alebo distribuovanými spôsobom, ktorý je v nesúlade so zákonmi štátu. Spadá sem väčšina tzv. „zločinov bielych golierov“, z ktorých sa väčšina spoločnosti smeje.

Kde človek nakreslí čiaru medzi čiernym a šedým trhom, záleží najmä od stavu uvedomenia, v ktorom sa spoločnosť nachádza. Červený trh je jasne oddeliteľný. Vražda je červený trh, vlastná obrana pred zločincom (ak štát zabráňuje seba-obrane) – vrátane policajného úradníka – je čierna v New Yorku a šedá v Orange County.
- (6) „L“P by tak zachovávala etatizmus. Naviac, „L“P by zachovala nečestne nadobudnutý zisk vládnucej triedy a udržovala štátne vynucovanie a vykonávanie.
- (7) Príklad, ako to funguje, môže byť užitočný. Predpokladajme, že chcem prijať a predat kontraband (pašovaný tovar), alebo sa vyhnúť dani alebo porušiť reguláciu. Povedzme, že zarobím 100-tisíc dolárov za transakciu.

Použijúc vládnu štatistiku o prichytení kriminálnikov, ktorá je vždy zveličovaná v prospech štátu, jednoducho z dôvodu, že nemôžu vedieť koľko krát nás nechytí, počítam s mierou prichytenia 20 %. Človek si potom môže vypočítať percento prípadov, ktoré sa dostanú na súd a podiel tých, ktoré vyústia do obvinenia aj s dobrým právnikom. Povedzme, že 25 % to dotiahne pred súd a 50 % skončí v obvinení (toto číslo je vysoké, ale pridáme súdne poplatky, pretože aj oslobodzujúce rozhodnutie zahŕňa stratu z právnych výdavkov). Preto počítam s 2,5 % rizikom ($0,20 \times 0,25 \times 0,50 = 0,025$). Toto je vysoké vo väčšine skutočných prípadov. Predpokladajme, že moja maximálna pokuta je 500 000 \$ alebo päť rokov vo väzení – alebo oboje. Okrem mojich proti-ekonomických transakcií (človek ich určite nemôže spočítať pri rozhodovaní či ich robiť alebo nie) môžem zarobiť 20-tisíc ročne, takže by som stratil ďalších 100-tisíc. Je veľmi ťažké prisúdiť hodnotu piatim rokom vo väzbe, ale prinajmenšom v našej súčasnej spoločnosti to nie je oveľa horšie ako iná inštitucionalizácia (škola, armáda, nemocnica) a prinajmenšom proti-ekonóma nebude sužovať vina a výčitky svedomia.

Takže 600-tisícovú stratu si cením na 2,5 % alebo 15 000 a päť rokov oproti zisku 100 000. A mohol som sa ľahko poistiť na 14 000 dolárov (alebo menej) pre zaplatenie všetkých výdavkov a pokút! V skratke, funguje to.

- (8) Pravdepodobne by malo byť explicitne uvedené, že firmy sa môžu celkom zväčšiť v proti-ekonomike. Je otázne, či by namiesto „mzdových zamestnancov“ existovali „nezávislí zhotovitelia“ pre všetky stupne produkcie, ale tento autor cíti, že celý koncept „zamestnanec – šéf“ je pozostatkom feudalizmu a nie, ako tvrdí Marx, základom „kapitalizmu“. Samozrejme, kapitalo-etatizmus je opakom toho, čo obhajuje libertarián.

Navyše, aj väčšie podniky dnes môžu postupovať proti-ekonomicky, ponechajúc časť na „bielom trhu“, aby uspokojili vládnych úradníkov a zaplatili nejakú omrvinku na daniach a uviedli symbolický počet zamestnancov. Zvyšok biznisu by sa rozšíril (a už sa tak často aj deje) mimo účtovníctva s nezávislými zhotoviteľmi, ktorí dodávajú, obsluhujú a distribujú konečný produkt. Nikto, žiadna firma, žiadny pracovník a žiadny podnikateľ nemusí byť na bielom trhu.

Revolúcia: Naša stratégia

Analyzovali sme náš stav, pochopili cieľ, krok za krokom sme vysvetlili mechanizmus a načrtli možné cesty. Ak budeme jednoducho sami žiť proti-ekonomicky, vzdelávať sa v libertarianizme a informovať ostatných slovom a skutkom, mali by sme dosiahnuť našu libertariánsku spoločnosť. To je postačujúce pre väčšinu ľudí a viac očakávať nemožno. Žiadny nový libertarián by nikdy nemal vyčítať libertariánskym proti-ekonomom, že nerobia viac. Sú agoristami a dostanú sa tam vo vlastnom čase.

Ale aj títo jednoduchí agoristi môžu chcieť prispieť podnikateľom, zameraných na zrýchlenie prechodu od štátu k agoristickej spoločnosti. A iní, ktorí vnímajú rastúcu infláciu smerujúcu k ekonomickému kolapsu, alebo sľahujúcim mrakom vojny, budú chcieť niečo vykonať. Nakoniec treba bojovať s protiútokmi štátu, ktoré rozvracajú agoristickú pod-spoločnosť a vábia libertariánov na falošné cesty. Tieto úlohy určujú pole pre nových libertariánskych aktivistov. (1)

Opäť, pre tých, ktorí si želajú len žiť svoje životy tak slobodne ako sa len dá a stretávať sa s inými podobne zmýšľajúcimi, je proti-ekonomický libertarianizmus postačujúci. Nič viac nie je treba. Ale pre tých, ktorí chcú podporovať akýmkoľvek možným spôsobom hrdinských podnikateľov, ktorí sa orientujú na prilákavanie do agory, vysporiadávajú sa s katastrofami spôsobenými štátom a bojujú s etatistami vo vnútri aj vonku, je potrebná príručka pre výber tých, ktorí „robia niečo cenné“ od tých, ktorým sa preklzujú kolesá a tých, ktorí sú anti-produktívnymi (teda proti-revoluční) z hľadiska dosiahnutia väčšej slobody. A pre tých, ako je tento autor, ktorí horia za slobodu a prajú si oddať sa tejto celoživotnej práci, je stratégia nevyhnutne dôležitá. Teda nasleduje nová libertariánska stratégia. (2)

Nový libertariánsky aktivista musí mať na pamäti, že skutočná obrana voči štátu je nemožná, pokiaľ proti-ekonomika nevytvorí združenia obranných agentúr dostatočne veľkých, aby sa ubránili zvyškom štátu. To nastane len v „prechodnej fáze,“ medzi tretím a štvrtým krokom vedúcimi od etatizmu k agorizmu (kapitola 3).

Každý krok od etatizmu k agorizmu vyžaduje inú stratégiu, taktika bude odlišná dokonca aj pri každom kroku. Existujú niektoré pravidlá platné pre všetky stupne.

Človek rekrutuje a vzdeláva za všetkých okolností. Ak sú niektorí typicky zmätení pri zvažovaní proti-ekonomického aktu, povzbudte ich to spraviť. Ak sú dostatočne inteligentní a nie je pravdepodobné, že vás podvedú, vysvetlite im riziká a očakávaný výnos.

Predovšetkým ich vzdelávajte vlastným príkladom v rozsahu, aký len môžu pochopiť.

Všetci „knižnicoví libertariáni“, vyznávajúci niektorú teoretickú variantu libertarianizmu, no vystríhajúci sa ju praktizovať, by mali byť povzbudení, aby konali to, čo kážu. Vysmievajte sa ich nečinnosti, chváľte ich prvé vážne kroky smerom k protiekonómike. Pôsobte na nich stále viac s tým, ako rastie dôvera spolu s ich schopnosťou a skúsenosťou.

Tí, s ktorými sa stretávate v proti-ekonomike, môžu byť „vpustení“ k libertariánskej filozofii, tomu záhadnému presvedčeniu, ktoré vás robí tak šťastným a oslobodzujúcim od viny.

Nonšalantne to nechajte tak, ak predstierajú nedostatok záujmu: zvyšujte entuziazmus, ak budú zvedavejší a dychtivejší po učení sa.

Samoagorizmus príkladom a argumentom. Ovládajte a programujte svoje citové reakcie, aby ste ukázali nepriateľstvo etatizmu a úchylkárstvu, a prejavte entuziazmus a radosť nad agoristickými činmi a pri nezdare štátu. Väčšina týchto taktík príde s rutinou, ale môžete dozerať sami na seba, aby ste sa zdokonalili v niektorých aktivitách.

Záverom, koordinujte svoje aktivity s inými aktivistami nového libertarianizmu. V tomto momente sme dospeli k potrebe skupinových taktík a organizácie.

Mnoho úctyhodných libertariánov argumentuje, že zložky trhu, ako firmy, konzorciá a akciové spoločnosti (3) poskytujú všetku nevyhnutnú alebo žiaducu organizáciu, možno s výnimkou osobného spájania a socializácie. Na jednej strane majú pravdu v tom, že všetky štruktúry musia byť buď trhovo kompatibilné alebo nezlúčiteľné s agorizmom. Na druhej strane sú vinní z nedostatku predstavivosti a zbytočného znepokojenia o formu nad obsahom. Deľba práce a sebaúcta každého pracovníka – kapitalpodnikateľa v agoristickej spoločnosti pravdepodobne obmedzí tradičnú podnikovú organizáciu – najmä firemnú hierarchiu, ktorá je napodobením štátu a nie trhu. Väčšina spoločností bude združeniami nezávislých zhotoviteľov, konzultantov a iných spoločností. Mnohé môžu pozostávať len z jedného podnikateľa a jeho služieb, počítačov, dodávateľov a zákazníkov. Tento spôsob fungovania už existuje a má rastúcu tendenciu v slobodnejších častiach západných ekonomík. Takéto združenie podnikateľov slobody za účelom špecializácie, koordinácie a poskytovania libertariánskych aktivít nie je narušovaním trhu a môže byť optimálne. Tradičné označenie pre zaobchádzanie so suverénnymi jednotkami za určitým cieľom a potom ich rozpustenie, je aliancia. Preto základnou organizáciou nových libertariánskych aktivistov je Nová libertariánska aliancia. (4)

Organizácia NLA je jednoduchá a nemala by sa premeniť na politický orgán, alebo dokonca autoritársku organizáciu. Namiesto úradníkov sú potrební majstri taktiky (miestni koordinátori so zručnosťami taktického plánovania) a stratégovia (regionálni koordinátori so schopnosťami strategického uvažovania). Nový libertariánsky spojenec nedrží taktikov alebo stratégov, ale „kupuje“ si ich argumenty a odborné znalosti. Ak niekto ponúkne lepší plán, môže nahradiť predchádzajúceho plánovača. Taktika a stratégia by mali byť „kupované a predávané“ spojencami konzistentným agoristickým spôsobom, podobne ako akákoľvek iná komodita.

Hoci sú tieto označenia požičané z vojenskej histórie a zodpovedajú forme zápasu, nikdy nezabúdajme, že ozajstná fyzická konfrontácia so štátnymi násilníkmi musí počkať, kým trh vygeneruje združenia obranných agentúr dostatočnej sily. Všetko ostatné je predčasné. (5) Akú optimálnu globálnu, kontinentálnu stratégiu a lokálnu taktiku by mali NLA presadzovať? Opäť, pozrime sa na štyri kroky z, alebo do, agory z etatizmu. Prvé tri sú v podstate dost umelo rozdelené, žiadne ostré zmeny sa tu nevyskytujú. Ako ukážeme, je vysoko pravdepodobné, že prechod z tretieho k štvrtému kroku bude celkom neočakávaný, hoci podstata agory to vyžaduje. Vzplanutie zapríčiní podstata štátu. V skutočnosti všetko násilie, nepokoj, nestabilitu a narušenia spôsobuje štát – nikdy nie sú podnecované novými libertariánmi.

Dávajte pozor, vy, ktorí by ste boli paladínmi slobody: nikdy neinicujte násilný čin, bez ohľadu na to, aký „libertariánsky“ výsledok môže priniesť. Takýmto konaním sa znížite na úroveň etatistu. V tomto pravidle neexistujú výnimky. Buď ste fundamentálne principiálny, alebo nie. Nový libertarián je fundamentálne konzistentný a ten, kto nie je, nie je novým libertariánom. (6)

Ale použitím novej libertariánskej analýzy môže človek predpovedať pravdepodobné prepuknutie etatickej agresie a predísť jej presunom, alebo dokonca obranou alebo evakuovaním obetí. Je tiež možné predpovedať pravdepodobné výsledky odchýlení sa libertariánskych skupín a predísť zapredaniam a katastrofám, alebo získať rešpekt za predvídavosť a tým potenciálnych rekrútov pre nový libertarianizmus. Nechajme štát, aby bol on lesným požiarom. NLA sú požívači dymu, ktorí vedia ako horí, ako vzdorovať požiaru, ako ho ovplyvňuje zmena vetra, kam môžu lietať iskry a nakoniec ako ho uhasiť. S týmto na zreteli, označme kroky k agore ako štyri fázy a pre každú načrtneme vhodnú stratégiu.

Fáza 0: Agoristická spoločnosť s nulovou hustotou

V tejto fáze, tvoriacej väčšinu ľudskej histórie, nejstávajú žiadni agoristi, len roztrúsení libertariáni alebo proto-libertariáni mysliaci a konajúci proti-ekonomicky. Vo chvíli, keď si niekto prečíta tento manifest a praje si ho aplikovať, sa posúvame do ďalšej fázy. Všetko, čo môže byť vykonané v tejto fáze 0 je pomalý vývoj vedomia, úderov a minútí a mnoho frustrujúcich dichotómií.

Pokiaľ – prvý agorista vo fáze 0 – sa k tebe nepridajú ďalší, tvojou jedinou stratégiou môže byť zvyšovanie vašich počtov a proti-ekonomický život. Najlepšou formou organizácie je Libertariánska aliancia, v ktorej nasmeruješ členov z politickej aktivity (kde slepo hľadajú vyslobodenie z útlaku) na vzdelávanie, publicitu, nábor a možno nejaké protipolitické kampane (napríklad „Volte Nikoho“, „Nikto z nich“, „Bojkotujte voľby“ „Nevolte, to ich len povzbudzuje!“ atď.) pre zverejňovanie libertariánskej alternatívy. LA môže stáť na dohodnutých témach, ale trvať na jednohlasnosti. Len tie najjasnejšie libertariánske postoje budú akceptované a môžete vždy vetovať postoj, ktorý sa bude odchyľovať. Vždy povzbudíte tendencie smerom k „tvrdému“ (konzistentnému) postoju a opovrhnete „mäkkými“ (nekonzistentnými).

Fáza 1: Agoristická spoločnosť s nízkou hustotou

V tejto fáze sa začnú objavovať prví proti-ekonomickí libertariáni a nastávajú prvé vážne rozštiepenia v libertariánskom hnutí. Pretože zatiaľ je len veľmi málo libertariánov konzistentných, odchýlkárstvo bude časté a bude mať tendenciu prekonávať aktivizmus. Projekty „rýchlo za slobodou“ od anarchosionizmu (útek do Zaslúbenej zeme slobody) po politický oportunizmus, zvedú netrpezlivých a opantajú nedostatočne informovaných. Všetko zlyhá, ak pre niečo iné ako slobodu povstane jednotlivec za jednotlivcom. Hromadná konverzia je nemožná. Existuje jedna výnimka – radikalizácia útokom štátu proti kolektívu. No aj tak to vyžaduje podnikateľov slobody, ktorí budú dostatočne informovať prenasledovaný kolektív tak, že súdržne vysielajú lúč libertariánstva, nie útržkovite alebo ešte horšie, vyústia do mimomocenského etatizmu. Tieto krízy etatizmu sú spontánne a predpovedateľné, no nemôžu ich spôsobiť morálni, konzistentní libertariáni.

Stratégiou prvých nových libertariánov je bojovať proti anti-princípom, ktoré posilňujú štát a mŕňať anarchistickú energiu užitočne. Platí vyššie navrhnutá všeobecná stratégia. Dostať libertariánov do proti-ekonomiky a naopak, zapojiť najaktívnejších agoristov do zoznamenia sa s libertarianizmom.

Proto-noví libertariáni môžu pracovať v rámci existujúcich organizácií a klubov ako „radikálne platformy“, radikálne krídla alebo ako frakcia „Libertariánska ľavica“. NLA je tu predčasná, pretože ešte nie je sebestačná, samostatná.

Úspešne možno založiť, s ľubovoľným označením napomáhajúcim náboru, Hnutie libertariánskej ľavice. Takéto hnutie predstavuje zmiešaný balík jednotlivcov rôznej „tvrdosti“, ktorí však smerujú k ideálom nového libertarianizmu. Aj v rámci HLL by mal byť znížený dôraz na štruktúru.

Väčšina nových libertariánov bude schopná koordinácie a plánovania. To znamená, že tí, ktorí najviac chápu a praktizujú agorizmus a majú najväčší zápal pre akciu, budú prirodzene presmerovávať zdroje. Každý člen HLL, podobne ako NLA, mŕňa svoje vlastné zdroje a rozhoduje, či prijme alebo nie rady a plánovanie taktika alebo stratéga, podobne ako akýkoľvek podnikateľ by sa rozhodoval o informovanom konzultantovi. Niektoré pseudo-politické verejné pasce môžu byť nevyhnutné pri využívaní verejných fór a médií. Väčšina ľudí neporozumie vašej trhovej organizácii, pokiaľ to nepreložíte do pseudo-politickej terminológie a späť.

V tomto momente, v neskorších stupňoch fázy 1 a s dostatočne veľkým a fungujúcim HLL, tieto tvrdé „kádre“ môžu využiť vplyv na väčšie skupiny polokonvertovaných kvázi-libertariánov, aby zablokovali marginálne akcie štátu. Toto je vysoko výdavková, „rýchlo zisková“, no ďalekonosná taktika s nízkym výnosom a mala by sa používať zriedkavo.

(Budeme sa jej venovať neskôr, v podstate ide o odrazenie vojny a hromadného vyhladenia libertariánov.) Po týchto aktivitách nasleduje radikalizovanie libertariánov a založenie NLA. To je všetko, čo môžeme dosiahnuť.

Fáza 2: Menšia agoristická spoločnosť strednej hustoty

V tomto bode etatisti zaregistrujú agorizmus. Zatiaľ čo doteraz mohli byť libertariáni manipulovaní jednou vládnucou časťou na úkor inej (istý druh anti-trhovej súťaže, hranej viac s hlasmi a nábojmi, ako inováciami a cenami), teraz začínajú byť vnímaní ako hrozba. Hoci je to nepravdepodobné, môžu sa vyskytnúť pogromy (masové uväznenia). Nezabúdajme, že väčšina agoristov je začlenená do zvyšku spoločnosti a spája sa s čiastočne konvertovanými libertariánmi a protiekonomami. Celá spoločnosť je do určitej miery presiaknutá agorizmom. Preto je teraz možné, aby sa objavovali prvé „getá“ a územia agoristov a spoliehali sa na sympatie zvyšku spoločnosti, čo by odrádzalo štát od masívneho útoku. (7)

Tieto nad- alebo podzemné komunity môžu teraz udržovať Novú libertariánsku alianciu, ktorá bude plniť úlohu akéhosi hovorca agory s etatistickou spoločnosťou, využívajúc každú príležitosť ku zverejňovaniu nadradenosti agoristického života voči etatistickému, a trebárs argumentovať pre toleranciu ľudí s „inými spôsobmi.“ (8)

V tejto fáze je agoristická spoločnosť citlivá na etatistickú regresiu obyvateľstva. Preto majú agoristi, viditeľní alebo nie, vysokú motiváciu prinajmenšom zachovať súčasnú úroveň libertariánskeho povedomia medzi zvyškom populácie. To najkúsenejšie zabezpečí NLA (tu je treba definovať, kto je NLA), so svojou podporou a poslaním. No okrem „obhajoby“ agoristickej sub-spoločnosti, môže pôsobiť aj v prospech urýchľovania postupu k ďalšiemu vývojovému kroku.

Fáza 3: Agoristická spoločnosť s vysokou hustotou

V tejto fáze štát prechádza sériou fatálnych kríz, trochu podobných dobre známemu marxistickému scenáru, ale z rozdielnych príčin – v tomto prípade skutočných. Našťastie potenciál škôd je výrazne znížený ničením štátnych prostriedkov a koróziou jeho autority v dôsledku nárastu proti-ekonomiky.

Ako sa zdroje ekonomiky postupne vyrovnávajú medzi štátom a agorou, štát je dotlačený do krízy. Vojny a nekontrolovaná inflácia s depresiami a karambolmi sa stávajú kontinuálnymi spolu s tým, ako sa štát snaží zachovať autoritu. Možné odvrátenie úpadku spočíva v korumpovaní agory odvoditeľnými antiprincípami, preto je primárna úloha NLA jasná: zachovať ostražitosť a čistotu myšlienok.

V tejto fáze si NLA už dlhšie nemôže zachovať svoje označenie, ani väčšinu svojej starej podoby. Najviac motivovaní noví libertariáni sa presunú do výskumu a vývoja ponuky pre kľúčiacu agoristickú obrannú a arbitrážnu agentúru a nakoniec skončia ako riaditelia združení obranných firiem.

Situácia sa teraz blíži k revolúcii, no stále je zvrátiteľná. (9) Noví libertariáni sú znova v popredí zachovávanía a obraňovania ziskov, no pozerajú sa dopredu smerom k ďalšej fáze. NLA (teraz len kolektívne označenie pre najviac rozhladených jednotlivcov) môže slovom a činom urýchliť proces objavením a rozvinutím optimálnych spôsobov ochrany a obrany a zavádzaním inovácií.

V tejto prechodnej fáze medzi 3 a 4 máme posledné rozpútanie násilia vládnucou vrstvou štátu na potlačenie tých elementov, ktoré by ich predviedli pred spravodlivosť za všetky minulé zločiny štátu. Štátni intelektuáli vnímajú, že ich autorita zlyhala a všetko bude stratené, veci sa musia otočiť teraz alebo nikdy. NLA musí zabrániť unáhlenému uvedomeniu si tohto stavu, alebo predčasnej akcii na základe uvedomenia. Toto je záverečný strategický cieľ NLA.

Keď štát rozpúta svoju záverečnú vlnu násilností a je mu úspešne kladený odpor, to je definícia revolúcie. Keď raz nastane uvedomenie, že štát už nemôže drancovať a platiť svoju

parazitickú triedu, vynucovatelia vymenia stranu za tých, ktorí ich vedľa lepšie zaplatiť a štát sa rýchlo rozpadne na sériu etatistických zhhlukov v zastrčených územiach – ak vôbec. (10)

Fáza 4: Agoristická spoločnosť s etatistickými nečistotami

Kolaps štátu zanecháva len upratovacie činnosti. Združenie obranných agentúr sa rozpadá na vzájomne si konkurujúce agentúry a NLA sa rozpúšťa, pretože poisťovacie a obranné agentúry už nemusia ochraňovať pred štátom. Zatknutí etatisti platia reštitúcie, a ak sa dožijú splatenia svojich dlhov, sú opätovne zapojení do spoločnosti ako produktívni podnikatelia (ich „tréning“ prichádza automaticky s tým ako si odpracúvajú svoj dlh.)

Sme doma (kapitola 2)! Nový libertarianizmus sa považuje za danú vec a ako za základ pre bežný život a ľudstvo čelí iným problémom, ktoré ho trápia.

Poznámky

---

(1) Mnohí agoristi ako napríklad Pyro Egon apelujú na nových libertariánov v tomto bode. Manifest je podľa nich úplne kompletný program a akýkoľvek ďalší „aktivizmus“ je „movementizmom“ a vedie človeka neúprosne naspäť k etatizmu.

(2) New Libertarian Strategy je newsletterom Hnutia libertariánskej ľavice – nie náhodou.

(3) Ale nie „korporácia“, ktorá je fiktívnym „jednotlivcom“ vytvoreným štátom a obdarovaným privilégiami. Niektoré privilégia, okrem dotácií a ciel, sú osobitnými daňovými sadzbami, obmedzeným ručením, výnimkou z regulácie, licencií a právne benefity v súdnych sporoch. Pravda, majú aj niektoré nevýhody, ale žiadna sa nevyrovná nezačlenenému biznisu bieleho trhu.

(4) Prvú Novú libertariánsku alianciu založil, v mnohých ohľadoch predčasne, tento autor v roku 1974 z utečencov od „L“P, z aktivistov iných hnutí a niekoľkých proti-ekonomov. Trh sa ukázal byť menej ako pripravený pre rast v tomto biznise, a tak NLA doteraz minula väčšinu energie na budovanie trhu.

Každá skupina nových libertariánov sa môže nazvať Novou libertariánskou alianciou bez „oficiálnej autorizácie;“ väčšina sa bude iste chcieť koordinovať s inými skupinami NLA a snažiť sa dohodnúť spoločnú stratégiu, hoci taktika sa môže líšiť v závislosti od podmienok týchto aliancií.

(5) Tento spôsob organizácie NLA fungoval dobre v pobočke v Long Beach, ktorá ho neustále praktizovala. Regionálnu stratégiu nezredukovala úplne, ale žiadna iná skupina NLA si neudržala takú vysokú úroveň oddaných spojencov, ktorí neustále rozvíjali a uplatňovali tú teóriu.

Čo sa týka armád, treba uviesť, že Nestor Makhno viedol armádu úplne anarchistickým spôsobom, s menším jadrom úradníkov, doplnených dobrovoľníkmi, ak bolo treba. Bojoval úspešne proti Červeným a Bielym na Ukrajine v rokoch 1918 – 20, až pokiaľ ho nepremohol výraznejší počet víťazných Červených etatistov, ktorí použili všetky zdroje kontinentu proti nemu.

(6) NLA nepotrebuje žiadne členské alebo poverovacie listiny. Samozrejme, niekto si môže vytvoriť zoznam tých, s ktorými sa stretáva, plánuje a komunikuje. Ale na takýchto zoznamoch nie je nič posvätné alebo špeciálne, sú len jedným rozhodnutím stratéga alebo majstra taktiky.

Človek sa nemôže očistiť z NLA. Buď je novým libertariánom alebo nie, podľa skutočnosti ako koná; každý iný spojenec sa musí sám zhodnotiť. Všetci, ktorí vás akceptujú ako nového libertariána sú v aliancii s vami; tí, ktorí vás odmietajú, nie sú, hoci vy môžete byť v aliancii s inými.

(7) Predčasné objavenie sa agoristických komunit povedie k ich násilnému potlačeniu štátom. NLA musí brániť tých, ktorí môžu byť zachránení, ak sú historické podmienky medzné, a upozorniť a evakuovať tých, ktorí sú odsúdení.

(8) Je ešte v rámci morálky nového libertariána upozorňovať na jednu frakciu vyšších kruhov, pri ktorej agoristi benefitujú viac ako pri inej frakcii. Zatiaľ čo napomáhať etatistovi v lúpení a vraždení sa nesmie a spojenie s jedným etatistom proti inému márne vzácne zdroje za účelom púheho obchodu s utlačovateľom, nový libertarián vníma, že jednoducho existovaním a vykonávaním zvyčajného podnikania, je agoristická aktivita pomerne škodlivejšia pre jednu skupinu etatistov ako pre inú.

Dobrym hrubým odhadom taktiky, ako postaviť vládnuce skupiny do konfliktu medzi sebou, je uistenie sa, že žiadnymi zdrojmi s výnimkou doplnkových vyjadrení, založených na pravidelnom publikovaní a medializovaní dôležitejších prác ako aj súkromných rozhovorov, ak sa často pohybujete v relevantných spoločenských kruhoch, nie je zbytočne plytvané.

Táto taktika zlyháva, ak je agoristická spoločnosť vnímaná ako príliš ohrozujúca; vtedy sa všetky etatistické časti zjednotia, aby si zachránili kožu.

(9) Povedzme, že jeden región je vysoko agoristický a zvyšné primitívnejšie. Štát môže presunúť prostriedky na zničenie tejto predčasnej a lokalizovanej (preto zraniteľnej) agory. Toto sa ešte viac vzťahuje na fázu 2.

(10) Niektorí budú argumentovať, že štát môže mierumilovne skolabovať, ak etatisti uvidia blížiaci sa koniec. Ak by etatisti boli natoľko rozumní, že sa neuchýlia k násiliu z dôvodu trhových alternatív, neboli by etatistami. Revolúcia je tak nevyhnutná, ako akékoľvek ľudské konanie.

Akcia! Naša taktika

Predchádzajúca kapitola prebrala niektoré taktiky za pochodu. Pár produktívnych pre radikálnych libertariánov a MLL zaŕňa infiltrovanie menej radikálnych skupín a iskriace rozštiepenia prezentovaním alternatív; konfrontáciu donucovania (alebo deviácií) s viditeľnými protestami a odmietnutím; každodenné osobné umenie získavania zákazníkov medzi priateľmi; libertariánske sociálne skupiny ako napríklad večierkové kluby pre výmenu informácií, tovarov a podpora a činnosť proto-agory. A samozrejme, publikovanie, verejné prejavy, písanie fikcií s agoristickými odkazmi (1) a vzdelávacie aktivity v mnohých formách: učiteľ, biznis konzultant, podnikateľ, revizionistický historik, agoristický ekonóm, atď. Len úspešnú taktiku možno objaviť, použiť a ďalej predávať. Tí, ktorí vnímajú dostatočne podobné podmienky v čase a priestore k iným, kde taktika funguje, ju môžu použiť. Ale aktivizmus je riziko, druh podnikania, odhadovania trhu a uspokojovania dopytu. Človek sa môže stále zlepšovať v správnom odhadovaní; to je to, čo robí podnikateľa úspešným. To všetko je v Misesovej Human Action, ak ju viete aplikovať.

Komunikácia je dôležitá pre zistenie, čo už bolo odskúšané a fungovalo, alebo naopak zlyhalo. Ak ste sa dostali na túto stranu, súhlasíte a túžite podporovať odpor, alebo horúcu potrebu odolávať donucovaniu, ste pripravení na existenciu MLL alebo NLA, v závislosti od fázy, v ktorej sa nachádzame (kapitola 4). Oslobod'te sa. Buďte aktívni. V akej fáze sa nachádzame? V októbri 1980 (prvé vydanie) je väčšina planéty Zem vo fáze 0. Britské ostrovy, Austrália a Kanada sa výrazne posunuli k fáze 1, severná Amerika je vo fáze 1. Prvé znaky fázy 2 existujú v južnej Kalifornii, kde je navyššia koncentrácia libertariánov. Za predpokladu, že sa situácia neobrátí, prvých pár kvapiek súčasných agoristických spoločností – anarchomestečiek – tvorí zárodok životoschopnej časti spoločnosti.

Hnutie libertariánskej ľavice jestvuje len v Kalifornii s pár roztrúsenými jadrami, agentami a bunkami v aliancii. Predtým vyhlásená Nová libertariánska aliancia vznikla predčasne a ostáva v embryu, pokiaľ nenastanú objektívne podmienky pre jej udržanie.

MLL má presne pre ňu vhodné kvality. Celosvetový kolaps „ľavice“ oslabil obmedzenia súťaživých segmentov štátu, ktoré sa ponáhľajú do vojny, aby opätovne mystifikovali svoje spurné obeť patriotizmom. Uchopenie opusteného vodcovstva anti-imperializmu, proti vojne a hnutia proti vojenským odvodom čerstvým, povzbudzujúcim, ideologickým zastrešením je príležitosťou pre libertariánov, stať sa ľavicou. MLL musí súťažiť s partyarchistickými a monocentrickými elementami pre dosiahnutie tejto výnimočnosti. (3)

Prudké kymácanie americkej plutokracie z jedného brehu splašenej inflácie ku kríze a naspäť, v čoraz divokejších výkyvoch, vyplašilo veľké množstvo uspokojených biznismenov a zvýšilo ich uvedomenie za hranicu konzervatívnych uistení o obnovení stability a zvažujú radikálne, dokonca revolučné možnosti. Len libertariánska ľavica môže týchto podnikateľov získať „ideologickým“, nepragmatickým postojom. Tam ležia naše príležitosti. Z vnútorného pohľadu dosiahla „libertariánska“ strana krízu v amerických prezidentských voľbách v roku 1980. Predčasné odmaskovanie etatizmu, zahrnuté v partiarchii Crane-Clarkovho očividného oportunistu, dokázalo vytvoriť nielen ľavicovú opozíciu, ale i pravicovú a centristickú. (4) Významné nedostatky sa ukazujú denne. (5) Zlyhanie niektorých reformných prvkov pri vytlačení Kochtopusa na sneme v Denveri (august 1981) a utíšení neradikálnych, by vrátil americkú LP späť a vytvoril tisíce sklamaných nováčikov pre MLL a protistranícke vzdelávacie a proti-ekonomické aktivity.

Noví libertariánski stratégovia a taktici môžu s týmto manifestom, ako manuálom a inšpiráciou, preskúmať, rozvinúť, opraviť a prijať novú libertariánsku stratégiu a taktiku zodpovedajúcu ich podmienkam. Je treba veľa práce, ale projekty majú dôsledky, ktoré

žiadna pozemská práca nemôže zabezpečiť: koniec politiky, zdaňovaniu, brannej povinnosti, ekonomickým katastrofám, nedobrovoľnej chudobe a hromadného vraždenia vo vojnách poslednej bitky – spoločnosť proti Nášmu nepriateľovi, Štátu.

Proti-ekonomika prináša okamžitú odmenu tým, ktorí sa vzdajú etatistických obmedzení. Libertarianizmus odmeňuje praktikov, ktorí ho nasledujú s väčším vlastným uvoľnením a osobným naplnením, ako hociaká doteraz sformulovaná alternatíva. Ale len nový libertarianizmus ponúka pretvorenie spoločnosti na morálny, fungujúci spôsob života bez zmenenia podstaty človeka. Utópie možno zahodiť, máme prinajmenšom záblesk myšlienky, ako pretvoriť spoločnosť, aby zodpovedala človeku, nie človeka, aby pasoval na nejakú spoločnosť. Akú prospešnejšiu výzvu možno ponúknuť?

Ak ste si teraz zvolili cestu nového libertariána a chcete sa pripojiť k našej prísaha „trojitého A“ a bojovému pokriku, alebo niečomu podobnému, a osviežovať sa tým pravidelne: „Svedčíme o účinnosti slobody a jasáme nad zložitou krásou komplexnej dobrovoľnej výmeny. Požadujeme právo každého ega na maximalizovanie svojej hodnoty bez obmedzenia, okrem ega iného človeka. Prehlasujeme vek odviazania trhu, prirodzené a náležité podmienky pre ľudskosť, hojnosť bohatstva, nekonečné ciele bez limitu a sebaurčený zmysel pre všetkých: Agora.

„Vyzývame všetkých, ktorí by nás spúťali, aby uviedli dôvody; rozbijeme naše okovy na kúsky v prípade nedostatočného dôkazu našej agresie. Postavíme pred súd všetkých, ktorí útočili proti komukoľvek a kedykoľvek. Reštituujeme všetkých, ktorí trpeli pod útlakom, do oprávneného stavu. A navždy zničíme monštrum vekov, pseudo-legitímny monopol nátlaku, v našich myšliach a v našej spoločnosti, ochrancu agresorov a mariteľa spravodlivosti. Teda rozbijeme štát: Anarchia.

„Vynakladáme úsilie vôle, aby naše osobné hranice boli obmedzované len konzistentnou morálkou. Bojujeme proti anti-princípom, ktoré by podkopávali našu vôľu a bojujeme proti všetkým, ktorí nás fyzicky napádajú. Neodpočinieme si a neprestaneme míňať zdroje dovtedy, pokiaľ štát nebude zničený a ľudstvo nedosiahne agoristický domov. Zapálení nepoľavujúcou túžbou pre spravodlivosť teraz a slobodu navždy, vyhráme: Akcia!

Agora, Anarchia, Akcia!

Samuel Edward Konkin III

12. októbra 1980, Anarchomestečko (Long Beach)

Poznámky

- (1) Napríklad *Alonside Night* od J. Neil Schulmana (Crown, 1979; Ace, 1982) a očakávaných pokračovaní.
- (2) Ľavica bola pôvodne proto-libertariánska, ako upozorňujú revizionistickí historici ako Leonard Liggio. Vo francúzskej snemovni sedel predstaviteľ slobodného trhu Frederic Bastiat hneď vedľa anarchistu Pierre-Josepha Proudhona. Aj dnešní marxisti poukazujú na anarchistov ako „ultraľavičiarске“ prvky. Libertariánske a marxistické prvky boli zhruba rovnaké na konci Prvej internacionály pracujúcich. Marxisti a ich zapredaní imitátori mali prevahu od 90. rokov 19. storočia, strácajú dôveru v seba so zánikom novej ľavice, inváziou do Československa a Afganistanu Sovietskym zväzom a obsadenie Vietnamu Čínou – „nemožná“ vojna medzi dvoma marxistickými štátmi.
- (3) V súčasnosti „L“P“R“C a SLS.
- (4) „Pravica“ súčasného libertarianizmu je celkom principiálna, ale mnohé z princípov boli posekané na anti-princípy: gradualizmus, konzervativizmus, reformizmus a minarchia. Časopis *Reason* a jeho newsletter *Frontline* sú ich hlavnými orgánmi. „Stred“ zahŕňa Murray Rothbarda a jeho nasledovateľov, teraz organizovaných v „radikálnej“ frakcii LP, podporujúcej Clarka „kriticky“, to znamená navonok, nie vo vnútri. Rothbardovi centristi pohli ľavicou opustením monocentrizmu.

(5) Ako už bolo spomenuté, Murray Rothbard; riaditeľ Rady strany južnej Kalifornie Dyanne Petersen, iní informujúci tohto autora o ich bezprostrednom odchode, ak sa vyskytne viac „vypredávania“. Vyskytne sa.

Špeciálna poznámka k Druhému vydaniu: Vyskytlo sa.

Postupný príchod LP odídencov odvtedy prispieva k postaveniu MLL každým mesiacom. Prinajmenšom vznikla jedna nová skupina ľavicových libertariánov, voluntaristi, súťažiaca o ex-partyarchistov. A Murray Rothbard organizuje v tomto čase zúfalý rozhodujúci boj o riadenie LP so zvyškami Kochtopusu na prezidentskom nominačnom sneme LP, ktorý sa uskutoční v septembri 1983 v New Yorku.